

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia [...] r.
COM(2006)3424 wersja ostateczna

DECYZJA KOMISJI

**Wytyczne dotyczące zamknięcia pomocy(2000-2006)
finansowanej z funduszy strukturalnych**

DECYZJA KOMISJI

**Wytyczne dotyczące zamknięcia pomocy (2000-2006)
finansowanej z funduszy strukturalnych**

Spis treści

1.	Zasady ogólne zamknięcia	5
2.	Okres poprzedzający zamknięcie (2006-2008)	5
2.1.	Zmiana decyzji Komisji	5
2.2.	Zmiana uzupełnień programów	5
2.3.	Zobowiązania przeznaczone na operacje	6
2.4.	Traktowanie pomocy publicznej po 2006 r.	6
2.5.	Kwalifikowalność wydatków	9
3.	Dokumenty, które należy złożyć przy zamknięciu	10
3.1.	Dokumenty zamknięcia	10
3.2.	Zamknięcie przez fundusz	11
3.3.	Ostateczny termin składania dokumentów zamknięcia	11
3.4.	Konsekwencje spóźnionego złożenia dokumentów zamknięcia	12
3.5.	Zmiana wniosków o płatności lub potwierdzonych deklaracji końcowych wydatków po ostatecznym terminie ich składania	13
4.	Treść dokumentów zamknięcia	13
4.1.	Potwierdzone deklaracje wydatków końcowych; wniosek o płatność końcową	13
4.2.	Sprawozdanie końcowe	14
4.3.	Deklaracja końcowa	15
5.	Automatyczne anulowanie: zastosowanie zasady n+2 przy zamknięciu	15
5.1.	Automatyczne anulowanie (tak zwana „zasada n+2”)	15
5.2.	Powtórne udostępnienie środków w przypadku działania siły wyższej lub oczywistego błędu	15
6.	Projekty nieukończone lub nieoddane do użytku przy zamykaniu pomocy	16
7.	Operacje zawieszona w związku z postępowaniem sądowym lub administracyjnym	17
8.	Obliczanie ostatecznego wkładu Wspólnoty	18
9.	Stosowanie euro	19
	Załącznik 1 Sprawozdanie końcowe Minimalne wymagania	20
	Załącznik 2 Wytyczne dotyczące przygotowania i treści deklaracji końcowych zgodnie z art. 15 rozporządzenia 438/2001	24
	Załącznik 3 Przykład obliczenia ostatecznego wkładu Wspólnoty	35
	Appendix 1 Making appropriations available again in the event of <i>force majeure</i>	36

Appendix 2 Payment of subsidy remaining at end of programme period under soft loan schemes – Guidance note of the Commission services.....	39
Appendix 3 Guidance on deduction of recoveries from next statement of expenditure and payment claim and on completion of appendix on recoveries under Article 8 and Annex II of Regulation (EC) No 438/2001.....	43

1. ZASADY OGÓLNE ZAMKNIĘCIA

Niniejsze wytyczne stosuje się do zamknięcia pomocy w ramach funduszy strukturalnych bez uszczerbku dla szczegółowych przepisów poszczególnych funduszy dotyczących konkretnych punktów¹.

Zamknięcie pomocy obejmuje rozliczenie finansowe pozostałych do spłaty zobowiązań Wspólnoty poprzez wypłacenie salda zobowiązań właściwemu organowi lub wydanie noty debetowej oraz umorzenie salda końcowego, jak również okres wygaśnięcia wszystkich praw i zobowiązań Komisji i państw członkowskich w odniesieniu do pomocy lub działań. Rozliczenie ostateczne nie ogranicza prawa Komisji do przyjęcia korekt finansowych.

2. OKRES POPRZEDZAJĄCY ZAMKNIĘCIE (2006-2008)

2.1. Zmiana decyzji Komisji

Decyzje Komisji mogą zostać zmienione przed ostatecznym terminem kwalifikowalności wydatków na pomoc pod warunkiem, że Komisja otrzyma wniosek o zmianę decyzji przed takim terminem.

Jednakże plany finansowe załączone do decyzji Komisji nie zostaną zmienione na wniosek państw członkowskich, jeżeli tego rodzaju wnioski zostaną złożone po upływie stosownych terminów określonych w poniższym ustępie².

Państwa członkowskie, które pragną wprowadzić zmiany do planu finansowego załączonego do decyzji Komisji, powinny złożyć wniosek do Komisji najpóźniej do dnia 30 września 2006 r., w przypadku gdy zmiana obejmuje transfer między funduszami strukturalnymi lub między programami W innych przypadkach wniosek należy przedłożyć Komisji najpóźniej do dnia 31 grudnia 2006 r.

2.2. Zmiana uzupełnień programów

Zmiany do uzupełnienia programu wymagające zmiany planu finansowego załączonego do decyzji Komisji będą dozwolone wyłącznie wtedy, gdy zostaną przedłożone przed upływem odpowiedniego terminu określonego w pkt. 2.1 powyżej.

Transfery pomiędzy działaniami w ramach tego samego funduszu oraz dodanie nowych działań będą możliwe po 2006 r. i do ostatecznego terminu kwalifikowalności pod warunkiem, że plan finansowy decyzji Komisji nie będzie wymagał zmian. Stawki współfinansowania działań mogą ulec zmianie do ostatecznego terminu kwalifikowalności pod warunkiem, że całkowita wartość dla każdego ze źródeł finansowania wydatków na poziomie priorytetu pozostanie niezmieniona. Przed upływem tego terminu państwa członkowskie mogą również dokonywać transferów między różnymi źródłami krajowych

---

¹ Interpretacje prawne podane w wytycznych pozostają bez uszczerbku dla orzeczeń sądów Wspólnoty w sprawie przepisów, których dotyczą. Mimo że Wytyczne mają za cel objąć większość kwestii w kontekście zamknięcia standardowego, jednakże służby Komisji będą musiały niekiedy rozpatrywać niektóre problemy w sposób indywidualny

² Jest to zgodne ze sprzeciwem Komisji dotyczącym wprowadzania działających wstecz zmian do planów finansowych z ubiegłych lat, jak określono w CDRR/04/50/00.

środków publicznych pod warunkiem, że krajowe środki publiczne na poziomie priorytetu pozostaną niezmienione.

Inne zmiany do uzupełnienia programu niewymagające zmian planu finansowego załączonego do decyzji Komisji może wprowadzać i przyjmować Komitet Monitorujący do ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatku dla danego programu. Zgodnie z art. 34 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1260/99 zmiany do uzupełnień programów należy przedkładać Komisji w okresie jednego miesiąca od przyjęcia ich przez Komitet Monitorujący.

Ostateczne uzupełnienie programu obejmujące załączoną do niego tabelę finansową powinno być zgodne z decyzją Komisji przyznającą pomoc, w tym z tabelą finansową załączoną do tej decyzji Komisji³.

2.3. Zobowiązania przeznaczone na operacje

Ponieważ w odniesieniu do zobowiązań w państwach członkowskich związanych z wydatkami na okres programowania 2000-2006 nie określono żadnego konkretnego terminu, władze programu mogą w zasadzie realizować tego rodzaju zobowiązania do ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków. Jednakże, w praktyce, zobowiązania trzeba będzie realizować z zachowaniem wystarczającego czasu, w którym ostateczni beneficjenci będą mogli przeprowadzić operacje i dokonać płatności najpóźniej przed upływem ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków.

Zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia (WE) nr 438/2001 decyzje, które dotyczą zatwierdzenia operacji operacji, muszą być oparte na normalnych kryteriach wyboru i zatwierdzenia oraz na procedurach ustanowionych dla danego programu, a państwa członkowskie muszą zapewnić zgodność operacji zastępczych z wszystkimi zasadami wspólnotowymi i krajowymi, łącznie z zasadami dotyczącymi zarządzania i systemów kontroli, kwalifikowalności, informacji i promocji, jak również z zasadami dotyczącymi zamówień, konkurencji i środowiska naturalnego, lecz nie ograniczając się do tych zasad..

2.4. Traktowanie pomocy publicznej po 2006 r.

2.4.1. Zmiany w zasadach dotyczących pomocy publicznej .

Wytyczne z 1998 r. dotyczące regionalnej pomocy publicznej , istniejące mapy pomocy regionalnej dla 25 państw członkowskich UE na lata 2000-2006 oraz trzy rozporządzenia dotyczące wyłączeń grupowych w sprawie pomocy szkoleniowej, zatrudnienia oraz pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw (łącznie z pomocą na badania i rozwój dla małych i średnich przedsiębiorstw), jak również rozporządzenie o de minimis, wygasną w dniu 31 grudnia 2006 r. To samo odnosi się do programu ramowego w dziedzinie badań i rozwoju (1996), którego trwanie ostatnio przedłużono do końca 2006 r.

Komisja przyjęła w dniu 21 grudnia 2005 r. nowe wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2006-2013, odpowiadające im właściwe środki zgodnie z art. 88 ust. 1 traktatu WE, jak również projekt rozporządzenia dotyczącego wyłączeń grupowych dla

---

³ Możliwość określona w pkt II.1.1 komunikatu Komisji z dnia 25 kwietnia 2003 r. w sprawie uproszczenia, wyjaśnienia, koordynacji i elastycznego zarządzania politykami strukturalnymi w okresie 2000-06, C(2003) 1255, dotycząca dostosowania, w uzupełnieniu do programu, podziału środków publicznych i prywatnych według priorytetu w planie finansowym decyzji Komisji, nie będzie dostępna dla państw członkowskich po dniu 31 grudnia 2006 r.

krajowej pomocy na inwestycje regionalne, które przeznaczono do stosowania w odniesieniu do przejrzystych schematów pomocy publicznej i które mają wejść w życie po dniu 31 grudnia 2006 r.

Nowe wytyczne opublikowano w Dzienniku Urzędowym w dniu 4 marca 2006 r.⁴. W dniu 6 marca 2006 r. Komisja przekazała formalny wniosek dotyczący odpowiednich działań wszystkim państwom członkowskim. Ponadto projekt rozporządzenia Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i art. 88 traktatu WE do krajowej regionalnej pomocy inwestycyjnej (tak zwane „rozporządzenie dotyczące wyłączeń grupowych”) opublikowano we wszystkich językach urzędowych w witrynie internetowej DG ds. Konkurencji przed opublikowaniem go w Dzienniku Urzędowym.

Na mocy wytycznych w sprawie pomocy regionalnej na lata 2007-2013 wzywa się państwa członkowskie do jak najszybszego przekazania jednolitej mapy pomocy regionalnej na lata 2007-2013 obejmującej ich całe terytorium po opublikowaniu wspomnianych wytycznych. Komisja postara się przyjąć przedmiotowe mapy pomocy regionalnej w możliwie najkrótszym terminie. Na mocy wyżej wspomnianych odpowiednich środków, bez uszczerbku dla przepisów dotyczących małych i średnich przedsiębiorstw oraz wyłączeń grupowych dotyczących zatrudnienia, wszystkie istniejące schematy pomocy regionalnej (pomoc na inwestycje i pomoc operacyjna) należy zakończyć do dnia 31 grudnia 2006 r. (poza tym większość z nich i tak wygasa w tym dniu).

Ponadto, w ramach właściwych działań, jeśli programy pomocy na ochronę środowiska dopuszczają przyznanie regionalnej pomocy inwestycyjnej na inwestycje ekologiczne zgodnie z przypisem 29 wspólnotowych wytycznych dotyczących pomocy publicznej na rzecz ochrony środowiska naturalnego, państwa członkowskie powinny zmienić odnośne programy, aby zapewnić możliwość przyznania pomocy po dniu 31 grudnia 2006 r. jedynie wtedy, gdy jest ona zgodna z mapą pomocy regionalnej obowiązującą w dniu przyznania pomocy.

Państwa członkowskie powinny w miarę potrzeb zmienić inne obowiązujące schematy pomocy publicznej, aby zapewnić możliwość przyznawania premii regionalnych, takich jak premia przyznawane na pomoc szkoleniową, pomoc na badania i rozwój czy pomoc na ochronę środowiska po dniu 31 grudnia 2006 r. tylko w regionach kwalifikujących się do pomocy na podstawie art. 87 ust. 3 lit. a) lub lit. c) zgodnie z mapą pomocy regionalnej zatwierdzoną przez Komisję i obowiązującą w dniu przyznania pomocy. Wszystkie państwa członkowskie oprócz jednego potwierdziły przyjęcie właściwych środków.

W związku z tym pomoc na inwestycje regionalne lub pomoc operacyjną można przyznać po 2006 r. wyłącznie, gdy będzie ona objęta nowym rozporządzeniem dotyczącym wyłączeń grupowych w sprawie przejrzystej pomocy na inwestycje regionalne (przygotowanym obecnie), obowiązującym rozporządzeniem dotyczącym wyłączeń grupowych dla MŚP lub decyzją Komisji w sprawie zatwierdzenia zgodnie z powiadomieniem na mocy art. 88 ust. 3 traktatu WE. Komisja nie uzna za kompletne powiadomień dotyczących pomocy na inwestycje lub pomoc operacyjną na okres po 2006 r. i w związku z tym nie podejmie decyzji dotyczącej tego rodzaju pomocy aż do przyjęcia odpowiedniej mapy pomocy regionalnej na lata 2007-2013.

---

⁴ OJ C 54/13

Komisja rozważa możliwość przedłużenia, przed 2007 r., obowiązywania obecnych rozporządzeń dotyczących wyłączeń grupowych w sprawie pomocy szkoleniowej, zatrudnienia oraz pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw o jeden rok, do końca 2007 r. oraz zastąpienia ich rozporządzeniem dotyczącym „wyłączeń ponadgrupowych”, które by połączyło wspomniane wcześniej rozporządzenia z rozporządzeniem dotyczącym wyłączeń grupowych w sprawie pomocy regionalnej w jeden wspólny tekst. Planuje się, że rozporządzenie dotyczące „wyłączeń ponadgrupowych” zostanie przyjęte w 2007 r. Przewiduje się również przyjęcie nowego rozporządzenia dotyczącego wyłączeń grupowych *de minimis* przed 2007 r.

W każdym razie schematy pomocy publicznej wyłączone w ramach obowiązujących rozporządzeń dotyczących wyłączeń grupowych, włącznie z rozporządzeniem *de minimis*, pozostaną wyłączone w okresie dostosowawczym trwającym sześć miesięcy od zakończenia obowiązywania tych rozporządzeń. Jednakże, o ile wspomniane powyżej rozporządzenia dotyczące wyłączeń grupowych przewidują określone przepisy dotyczące regionów, w odniesieniu do których przyznaje się pomoc, przepisy te mają zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy danemu regionowi w dalszym ciągu przysługuje lub zaczyna przysługiwać pomoc regionalna zgodnie z mapą pomocy regionalnej, która będzie miała zastosowanie z chwilą formalnego przyznania pomocy.

2.4.2. *Możliwość wydłużenia pomocy regionalnej oraz innych programów pomocy w 2007 r. i 2008 r.*

Jak wskazano w pkt. 2.4.1, wydłużenie schematów pomocy regionalnej nie jest możliwe poza 2006 r. oraz do momentu określenia nowych map pomocy regionalnej. Jeżeli dane państwo członkowskie pragnie w dalszym ciągu stosować schematy pomocy regionalnej po 2006 r., musi ono powiadomić Komisję o ich przedłużeniu oraz o przyjęciu niezbędnych zmian, koniecznych dla zachowania zgodności z wytycznymi pomocy regionalnej 2007-2013, zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r., w przypadku gdy jest to możliwe i stosowne na podstawie uproszczonej procedury notyfikacyjnej przewidzianej na mocy jego art. 4, niezwłocznie po przyjęciu nowych map przez Komisję, chyba że tego rodzaju powiadomienie nie jest już konieczne, ponieważ wydłużenie programu odbywa się zgodnie z rozporządzeniem o wyłączeniu grupowym.

Ponowne powiadomienie i dostosowanie programu nie oznacza konieczności zmiany obowiązujących w dniu 31 grudnia 2006 r. umów dotyczących pomocy indywidualnej z beneficjentami pomocy w następstwie zmiany instrumentu prawnego dotyczącego pomocy publicznej. Jeżeli chodzi o ocenę pomocy publicznej, zastosowanie mają przepisy obowiązujące w chwili przyznania pomocy, to znaczy w chwili wydania prawnie obowiązującego aktu, na mocy którego beneficjent nabywa prawo do otrzymania pomocy. Jeżeli beneficjent nabywa prawo do otrzymania pomocy przed końcem 2006 r., w dalszym ciągu obowiązują przepisy obowiązujące przed 2007 r.

2.4.3. *Procedury wydłużenia schematy pomocy regionalnej w ramach przepisów dotyczących funduszy strukturalnych*

Jeżeli dane państwo członkowskie pragnie zmienić obowiązujący schemat pomocy publicznej tak, aby był on zgodny z nowymi przepisami dotyczącymi pomocy państwa (na przykład celem przedłużenia jego okresu trwania, dostosowania intensywności pomocy do nowych pułapów pomocy regionalnej określonych w odpowiednich mapach pomocy regionalnej, zmiany ostatecznego beneficjenta lub przejścia z dużych do małych i średnich

przedsiębiorstw), należy zmienić uzupełnienie programu a, w szczególności, należy uaktualnić tabelę pomocy publicznej celem wykazania trwałego, zgodnego z prawem zastosowania danego programu w ramach przepisów o pomocy publicznej.

W przypadku, gdy wprowadzone zmiany są zgodne z opisem pierwotnego schematu pomocy publicznej w pierwotnej decyzji o udzieleniu pomocy przyjętej przez Komisję oraz utrzymany został tytuł schematu pomocy publicznej (celem ułatwienia jego identyfikacji), nie będzie potrzebna żadna zmiana pierwotnej decyzji Komisji w sprawie interwencji funduszy strukturalnych. Komisję należy poinformować o tej zmianie w ciągu jednego miesiąca, należy jej również przesłać zmienioną „tabelę pomocy publicznej” oraz kopię wydanego przez Komisję pisma o zatwierdzeniu w sprawie zmienionej pomocy publicznej, w przypadku pomocy notyfikowanej lub informacje streszczające przekazane zgodnie z przepisami o przejrzystości na mocy rozporządzenia o wyłączeniu grupowym, w przypadku, gdy przedmiotowa pomoc jest wyłączona z obowiązku powiadomienia na mocy rozporządzenia o wyłączeniu grupowym.

W innych przypadkach, w tym również gdy dane państwo członkowskie pragnie wprowadzić nowy schemat pomocy publicznej lub zmienić cel już istniejącego programu, niezbędna będzie zmiana programu oraz formalna decyzja Komisji.

2.5. Kwalifikowalność wydatków

2.5.1. Ostateczny termin kwalifikowalności wydatków

Zgodnie z art. 30 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 ostateczny termin kwalifikowalności wydatków ustanawia się w decyzji przyznającej wkład z funduszy.

W praktyce ostateczny termin kwalifikowalności określony w decyzjach to dzień 31 grudnia 2008 r. lub dzień 30 kwietnia 2009 r. dla wydatków poniesionych przez instytucje przyznające pomoc w ramach art. 9 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 (to znaczy schematy pomocy publicznej zgodne z art. 87 traktatu oraz w przypadku pomocy przyznanej przez instytucje wyznaczone przez państwa członkowskie, beneficjentami końcowymi są instytucje, które przyznają pomoc). Państwa członkowskie powinny poinformować Komisję w uzupełnieniu programu o przypadkach przyznania pomocy przez instytucje wyznaczone przez państwa członkowskie.

2.5.2. Przedłużenie ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków

Zgodnie z art. 30 ust. 2 rozporządzenia 1260/99 ostateczny termin kwalifikowalności wydatków może być przedłużony przez Komisję na należycie uzasadniony wniosek państwa członkowskiego zgodnie z art. 14 i 15 tego rozporządzenia.

Komisja może przedłużyć ostateczny termin kwalifikowalności wydatków w wyjątkowych przypadkach działania siły wyższej, mającej poważny wpływ na wdrażanie działań wspieranych przez fundusze strukturalne lub oczywistego błędu spowodowanego przez nią samą w odpowiedzi na konkretny i należycie uzasadniony wniosek państwa członkowskiego. Wytyczne dotyczące siły wyższej oraz konieczności wystąpienia powiązania pomiędzy działaniem siły wyższej a wdrażaniem pomocy określono w pkt. 2.1 i 2.2 załącznika 1.

Wniosek taki należy przedłożyć przed upływem ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków i należy do niego również dołączyć informacje uzasadniającą przedłużenie. Komisja oceni każdy wniosek indywidualnie i będzie mogła zmienić decyzję dotyczącą

programowania w celu zmiany ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków pod warunkiem istnienia bezpośredniego związku przyczynowo-skutkowego między uzasadnieniem a zaproponowanym przedłużeniem. Późne przyjęcie decyzji nie stanowi wystarczającego uzasadnienia przedłużenia.

W przypadku przedłużenia ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków, ostateczny termin składania dokumentów zamknięcia zostaje odpowiednio przedłużony.

Każde przedłużenie ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków uwzględnia fakt, iż dokumenty zamknięcia należy przedłożyć w okresie sześciu miesięcy przed upływem takiego terminu ostatecznego i wystarczająco wcześniej przed upływem jakiegokolwiek terminu ostatecznego umorzenia dokonywanego przez Komisję w związku z okresem programowania 2000-2006, określonego w przyszłym prawodawstwie.

2.5.3. Płatność dotacji w ramach pożyczki uprzywilejowanej/ programów dotacji na spłatę oprocentowania

Wytyczne dotyczące postępowania związanego z tego rodzaju programami przy zamknięciu znajdują się w dokumencie CDRR/02/0033/00 i załączono je jako załącznik 2 do niniejszych wytycznych.

2.5.4. Kapitał podwyższonego ryzyka, fundusze pożyczkowe i fundusze gwarancyjne

Zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków na tego rodzaju fundusze określono w Zasadzie 8 i 9 Załącznika do rozporządzenia (WE) nr 1685/2000 z późniejszymi zmianami.

Zgodnie z pkt. 2.6 zasady 8 zwroty do kapitału podwyższonego ryzyka i funduszy pożyczkowych odnoszące się do wkładu funduszy strukturalnych używa się ponownie na rzecz działań rozwojowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w tych samych kwalifikowanych obszarach. Podobnie, zgodnie z pkt. 2.5 Zasady 9 w odniesieniu do funduszy gwarancji, każda część wkładu funduszy strukturalnych pozostała po okresie gwarancji jest wykorzystywana ponownie na działania związane z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw na tym samym kwalifikowanym obszarze. Instytucja zarządzająca powinna przyjąć ustalenia zapewniające przestrzeganie powyższych zasad po zamknięciu pomocy.

Wszelkie kwoty wypłacone przez Komisję w związku z funduszami kapitału podwyższonego ryzyka, funduszami pożyczkowymi i funduszami gwarancji przekraczające wydatki kwalifikowane dla tego rodzaju funduszy, zgodnie z obliczeniami w pkt. 2.8 zasady 8 i w pkt. 2.7 zasady 9, należy zwrócić Komisji.

3. DOKUMENTY, KTÓRE NALEŻY ZŁOŻYĆ PRZY ZAMKNIĘCIU

3.1. Dokumenty zamknięcia

Celem przeprowadzenia zamknięcia wymaga się, aby państwa członkowskie, zgodnie z art. 32. ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 przedstawiły Komisji trzy dokumenty dotyczące każdego programu, a mianowicie: potwierdzoną deklarację końcowych wydatków, włącznie z wnioskami o płatności końcowe; sprawozdanie końcowe z wykonania oraz deklarację zamknięcia pomocy („dokumenty zamknięcia”). Dla celów Instrumentu Finansowego Orientacji Rybołówstwa dokumenty zamknięcia, które należy przedłożyć, powinny zawierać

sprawozdanie okresowe w sprawie realizacji programów, o którym mowa w art. 1 rozporządzenia (WE) nr 366/2001.

3.2. Zamknięcie przez fundusz

3.2.1. *Komisja może wypłacić saldo końcowe funduszowi, jeżeli otrzyma ostateczny wniosek o płatności, deklarację zamknięcia oraz sprawozdanie końcowe funduszu. Takie sprawozdanie końcowe powinno zawierać wszelkie informacje dotyczące funduszu, wymagane na mocy rozporządzenia (WE) nr 1260/99 oraz innych mających zastosowanie rozporządzeń oraz zgodnie z załącznikiem 1 do wytycznych w sprawie treści sprawozdania końcowego.*

3.2.2. *Jednakże w dalszym ciągu przedmiotowe państwo członkowskie powinno przestać w swoim ostatnim sprawozdaniu końcowym funduszu sprawozdanie końcowe dotyczące programu. Takie sprawozdanie końcowe dotyczące programu powinno zawierać wszelkie informacje dotyczące funduszu, wymagane na mocy rozporządzenia (WE) nr 1260/99 oraz innych mających zastosowanie rozporządzeń oraz zgodnie z załącznikiem 1 do wytycznych w sprawie programu ujętego jako całość.*

3.2.3. *W celu obliczenia okresów przechowywania dokumentów na mocy art. 38 ust. 6 rozporządzenia (WE) nr 1260/99 oraz poprawy salda końcowego wypłacanego na mocy art. 32 ust. 5 tego samego rozporządzenia, Komisja przyjmuje jako punkt początkowy dla tego rodzaju okresów którąkolwiek z poniżej podanych dat, mającą zastosowanie: i) datę realizacji ostatniej płatności przez Komisję, ii) datę realizacji zwrotu funduszowi przez państwo członkowskie, iii) datę rekompensaty lub iv) datę pisma Komisji dotyczącego zamknięcia w przypadku braku wypłaty salda końcowego z uwagi na wystarczającą wysokość już dokonanych płatności na pokrycie wydatków.*

3.3. Ostateczny termin składania dokumentów zamknięcia

3.3.1. *W przypadku Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR), Sekcja Orientacji, wszystkie dokumenty zamknięcia należy złożyć w terminie sześciu miesięcy od ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków ustanowionego na mocy decyzji Komisji przyznającej wkład z funduszy. Ostateczny termin upłynięcia okresu sześciu miesięcy mija w dniu 30 czerwca 2009 r. lub w dniu 31 października 2009 r. dla decyzji obejmujących schematy pomocy publicznej lub pomoc przyznaną przez instytucje wymienione w art. 9 ust. 1 rozporządzenia 1260/1999.*

3.3.2. *W przypadku Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Finansowego Instrumentu Sterowania Rybołówstwem (FISR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), wszystkie dokumenty zamknięcia należy złożyć w terminie piętnastu miesięcy od ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków określonego na mocy decyzji Komisji przyznającej wkład z funduszy.*

3.3.3. *Komisja uzna za otrzymane w terminie dokumenty zamknięcia wysłane przed upływem ostatecznego terminu, jeżeli taka data będzie potwierdzona stemplem pocztowym. W przypadku przestania potwierdzonej deklaracji wydatku końcowego w formie elektronicznej uwzględniona zostanie data wysłania wiadomości elektronicznej.*

3.3.4. *W przypadku gdy dany program obejmuje operacje podlegające innym datom ostatecznym kwalifikowalności wydatków funduszu, za ostatnią datę*

kwalifikowalności dla obliczenia okresów składania dokumentów zamknięcia dla danego funduszu uznaje się ostatnią z tych dat.

- 3.3.5. *Sprawozdanie końcowe dotyczące funduszu należy przedłożyć przed upłynięciem odpowiedniego terminu ostatecznego, nawet jeżeli niektóre operacje pozostają zawieszona na mocy postępowania sądowego lub administracyjnego.*
- 3.3.6. *Nie wymaga się przedłożenia żadnego sprawozdania rocznego z wykonania w odniesieniu do ostatniego pełnego roku kalendarzowego, w którym wykonywany jest program, pod warunkiem, że sprawozdanie końcowe będzie zawierać oddzielny dział dotyczący wdrożenia danego programu w tym roku oraz w każdym następującym po nim okresie kończącym się przed ostateczną datą kwalifikowalności wydatków na ten program.*
- 3.3.7. *Celem uniknięcia wątpliwości należy przedłożyć sprawozdania roczne dotyczące lat przed ostatnim pełnym rokiem kalendarzowym danego programu.*

3.4. Konsekwencje spóźnionego złożenia dokumentów zamknięcia

- 3.4.1. *Komisja prześle państwu członkowskim pismo na dwa miesiące przed ostatecznym terminem składania dokumentów zamknięcia, informujące je, że w przypadku nie złożenia tego rodzaju dokumentów w terminie Komisja przeprowadzi zamknięcie na podstawie dostępnych dokumentów oraz że dokona korekt finansowych i automatycznego umorzenia zgodnie z pkt. 3.4.2, 3.4.7 poniżej.*
- 3.4.2. *W odniesieniu do EFOGR, Sekcja Orientacji, zgodnie z art. 31 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 po upływie nieprzekraczalnego terminu przekazania Komisji potwierdzonej deklaracji końcowych wydatków, łącznie z wnioskiem o płatność końcową, Komisja automatycznie anuluje każdą część zobowiązania, dla której nie otrzymała wniosku o płatność.*
- 3.4.3. *W odniesieniu do EFOGR, FISR i EFS, w przypadku gdy nie dostarczono dokumentów zamknięcia dotyczących któregośkolwiek z funduszy przed upływem nieprzekraczalnego terminu, sumy częściowe przeznaczone na pomoc współfinansowaną przez przedmiotowy fundusz lub fundusze zostaną automatycznie umorzone nie później niż sześć miesięcy po upływie nieprzekraczalnego terminu, powodując zwrot kwot wypłaconych nieprawidłowo.*
- 3.4.4. *Jeżeli sprawozdanie końcowe dotyczące funduszu, wraz z informacją opisaną w art. 37 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1260/99 oraz w innych mających zastosowanie rozporządzeniach, nie zostanie przekazane przed upływem ostatecznego terminu, zamknięcie zostanie przeprowadzone na podstawie potwierdzonej deklaracji końcowych wydatków oraz zostaną w nim uwzględnione informacje zawarte w ostatnim sprawozdaniu rocznym.*
- 3.4.5. *Jeżeli deklaracja zamknięcia dotycząca funduszu nie zostanie przekazana przed upływem ostatecznego terminu, zamknięcie zostanie przeprowadzone na podstawie potwierdzonej deklaracji końcowych wydatków funduszu oraz sprawozdania końcowego funduszu.*

3.4.6. *Jeżeli potwierdzona deklaracja końcowych wydatków funduszu nie zostanie przesłana przed upływem ostatecznego terminu, dany program zostanie zamknięty na podstawie ostatecznego zatwierdzonego wniosku funduszu o płatność.*

3.4.7. *Jeżeli sprawozdanie końcowe dotyczące funduszu, wraz z informacjami opisanymi w art. 37 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1260/99 oraz w innych mających zastosowanie rozporządzeniach, lub deklaracja zamknięcia dotycząca funduszu nie zostaną przekazane przed upływem ostatecznego terminu, Komisja dokona korekty finansowej⁵, nawet jeżeli już wcześniej przeprowadzono automatyczną anulację. Tego rodzaju korekta finansowa nie powstaje w oparciu o niepunktualność związaną z brakiem przedstawienia tego rodzaju dokumentów przed upływem ostatecznego terminu, ale raczej z braku przedłożenia tego rodzaju dokumentów, które w poważny sposób utrudnia przeprowadzenie przez Komisję oceny pomocy oraz zgodności z przepisami zadeklarowanych wydatków.*

3.5. Zmiana wniosków o płatności lub potwierdzonych deklaracji końcowych wydatków po ostatecznym terminie ich składania

Państwa członkowskie nie będą mogły zmienić ostatecznego wniosku o płatności lub potwierdzonej deklaracji końcowych wydatków po ostatecznym terminie ich składania. Komisja może zażądać od państwa członkowskiego dokonania korekty ostatecznego wniosku płatności lub potwierdzonej deklaracji końcowych wydatków, o ile pociąga to za sobą przesłanie informacji uzupełniających lub wprowadzenie korekt finansowych w przypadku, gdy tego rodzaju informacje uzupełniające lub korekty odnoszą się do wydatków przedłożonych Komisji przed upłynięciem ostatecznego terminu ich składania. W takim przypadku Komisja da państwom członkowskim dwa miesiące na dokonanie zmian. Jeżeli zmiany nie zostaną wprowadzone we wspomnianym okresie dwóch miesięcy, Komisja dokona zamknięcia na podstawie dostępnych jej informacji pod koniec tego okresu.

4. TREŚĆ DOKUMENTÓW ZAMKNIĘCIA

4.1. Potwierdzone deklaracje wydatków końcowych; wniosek o płatność końcową

4.1.1. Zasada ogólna

Potwierdzoną deklarację wydatków końcowych, zawierającą wniosek o płatność końcową, należy sporządzić na formularzu przedstawionym w załączniku II do rozporządzenia Komisji (WE) nr 438/2001. Wydatki zadeklarowane powinny odnosić się do wydatków płatnych lub wydatków faktycznie poniesionych przez organy wypłacające, które muszą być powiązane z płatnościami dokonanymi przez ostatecznych beneficjentów, potwierdzonych przez pokwitowane faktury lub dokumenty rachunkowe o takiej samej wartości dowodowej, zgodnie z wymogami art. 32 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999. Warunki, które powinien sprawdzić organ wypłacający, wydając poświadczenie deklaracji wydatków końcowych, określono w formularzu znajdującym się w załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 438/2001, w art. 9 tego rozporządzenia oraz w wytycznych w sprawie deklaracji zamknięcia zamieszczonych w załączniku 2 do tego rozporządzenia

---

⁵ Na podstawie decyzji Komisji C(2001) 476 ustanawiającej wytyczne w sprawie zastosowania art. 39 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1260/99.

Deklaracji wydatków końcowych powinien towarzyszyć załącznik dotyczący odzyskanych kwot, o których mowa w art. II rozporządzenia (WE) nr 438/2001. Dokument CDRR/05/0012/01 zawiera ogólne wytyczne dotyczące załącznika w sprawie odzyskanych kwot i jest on załączony jako załącznik 3 do niniejszych wytycznych.

Państwa członkowskie zobowiązane są do informowania Komisji odnośnie kwot odzyskanych pomiędzy przedłożeniem deklaracji wydatków końcowych, wnioskiem o płatność a płatnością końcową dokonaną przez Komisję, tak aby Komisja miała możliwość ich odliczenia. Tego rodzaju przypadki zostaną określone w dokumentach zamknięcia jako przypadki objęte postępowaniem sądowym lub zawierające nieskorygowane nieprawidłowości. Potencjalne kwoty do odzyskania wciąż nieodzyskane w chwili zamknięcia zaznacza się w rachunkach Komisji jako należności. Dlatego też państwa członkowskie powinny poinformować Komisję również odnośnie do kwot do odzyskania odzyskanych po przedłożeniu deklaracji ostatecznej płatności oraz po zamknięciu danego programu, a następnie spłacić Komisji wkład funduszy strukturalnych.

Wpłatę na rachunek na rzecz państw członkowskich zgodnie z art. 32 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 należy uzasadnić płatnościami poniesionymi przez beneficjentów końcowych najpóźniej przy składaniu wniosku dotyczącego salda końcowego pomocy⁶.

4.1.2. Wykorzystanie odsetek od płatności zaliczkowych

Zgodnie z motywem 42 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 odsetki od płatności zaliczkowych dokonanych w ramach art. 32 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 uważa się za zasoby danego państwa członkowskiego i zgodnie z art. 32 ust. 2 akapit 3 organ wypłacający powinien przeznaczyć je na tego samego rodzaju pomoc. Odsetki takie można uwzględnić w ramach wkładu krajowego poprzez dodanie ich do przewidzianej kwoty krajowego publicznego współfinansowania lub zastąpienie jej takimi odsetkami.

W odniesieniu do programu PEACE oraz inicjatyw wspólnotowych, opłaty za międzynarodowe transakcje finansowe kwalifikują się do współfinansowania przez fundusze strukturalne po odliczeniu odsetek od płatności zaliczkowych⁷. Podobnie w przypadku dotacji globalnych, kwoty odsetek od debetu zapłacone przez wyznaczonego pośrednika przed płatnością końcowego salda pomocy, zostają zakwalifikowane, po uprzednim potrąceniu oprocentowania kredytu na zaliczki⁸.

W sprawozdaniu końcowym należy wykazać kwoty i działania, na które przeznaczono tego rodzaju uzyskane odsetki.

4.2. Sprawozdanie końcowe

Sprawozdanie końcowe powinno umożliwić Komisji sprawdzenie czy decyzja, z późniejszymi zmianami, dotycząca formy pomocy została odpowiednio wykonana oraz czy osiągnięto cele programu.

Przed wysłaniem do Komisji sprawozdania powinien je sprawdzić i zatwierdzić Komitet Monitorujący, zgodnie z wymogami art. 35 ust. 3 lit. e) rozporządzenia (WE) nr 1260/1999.

---

⁶ Zgodnie z pkt. 8 komunikatu „n+2” z dnia 18 sierpnia 2003 r., C(2003)2982.

⁷ Zasada 3 rozporządzenia (WE) nr 1685/2000, z późn. zm.

⁸ Zasada 3 rozporządzenia (WE) nr 1685/2000, z późn. zm.

Sprawozdanie końcowe powinno zawierać informacje opisane w art. 37 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 oraz w innych mających zastosowanie rozporządzeniach. Minimalny zakres informacji, który należy przedstawić w sprawozdaniu końcowym opisano w załączniku 1 do niniejszych wytycznych. Sprawozdanie końcowe powinno zawierać szczegóły dotyczące całkowitych płatności lub wydatków rzeczywistych wypłaconych przez organ wypłacający, które muszą odpowiadać płatnościom dokonanych przez ostatecznych beneficjentów oraz wkładu każdego z funduszy, z podziałem na każde działanie i operację⁹. W przypadku zawieszenia niektórych operacji z powodu postępowania sądowego lub administracyjnego toczącego się w chwili składania sprawozdania końcowego, informacje dotyczące charakteru i szczegółów takiego postępowania, jak również kwot nim objętych należy zamieścić w sprawozdaniu końcowym. Sprawozdanie końcowe powinno również zawierać szczegóły dotyczące odliczeń wpływów zgodnie z Zasadą 2 Załącznika do rozporządzenia (WE) nr 1685/2000, z późniejszymi zmianami. Kwoty w sekcji dotyczącej wykonania finansowego powinny być zgodne z potwierdzoną deklaracją końcowych wydatków.

Zgodnie z art. 37 ust. 1 rozporządzenia (WE) 1260/1999, Komisja ma pięć miesięcy od otrzymania sprawozdania końcowego na powiadomienie państwa członkowskiego o tym, że uznaje sprawozdanie za niedostateczne, w tym również pod względem spójności informacji finansowych podając jednocześnie uzasadnienie swojej negatywnej decyzji; w przypadku braku takiego powiadomienia sprawozdanie uważa się za przyjęte. Jeżeli sprawozdanie końcowe zostanie uznane za **niedostateczne**, Komisja powiadomi o tym fakcie państwo członkowskie i nawiąże z nim dialog w celu poprawienia przez nie sprawozdania końcowego. Jeżeli państwo członkowskie nie poprawi sprawozdania końcowego zgodnie z wymogami, Komisja może podjąć decyzję o dokonaniu korekt finansowych¹⁰.

4.3. Deklaracja końcowa

Orientacyjny model deklaracji końcowej zamieszczono w załączniku III do rozporządzenia (WE) nr 438/2001. Deklarację taką należy sporządzić zgodnie z art. 38 ust. 1 lit. f) rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 oraz z rozdziałem V rozporządzenia (WE) nr 438/2001.. Szczegółowe wytyczne dotyczące przygotowania oraz treści deklaracji końcowej określono w załączniku 2 do niniejszych wytycznych.

5. AUTOMATYCZNE ANULOWANIE: ZASTOSOWANIE ZASADY N+2 PRZY ZAMKNIĘCIU

5.1. Automatyczne anulowanie (tak zwana „zasada n+2”)

Komunikat „n+2” z dnia 18 sierpnia 2003 r. ma zastosowanie, *mutatis mutandis*, przy zamknięciu.

5.2. Powtórne udostępnienie środków w przypadku działania siły wyższej lub oczywistego błędu

Zgodnie z art. 157 rozporządzenia finansowego, anulowane środki mogą być ponownie przekazane do dyspozycji w przypadku oczywistego błędu przypisanego wyłącznie Komisji

---

⁹ W odniesieniu do Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej nie wymaga się szczegółów na poziomie operacyjnym w sprawozdaniu końcowym, pod warunkiem, że państwo członkowskie udostępni je służbom Komisji na żądanie.

¹⁰ Na podstawie decyzji Komisji C(2001) 476, j.w..

lub w przypadku siły wyższej o istotnych skutkach dla realizacji operacji wspieranych z funduszy strukturalnych. Pewne wytyczne dotyczące tej zasady przedstawiono w dokumencie CDRR/03/0040/00 stanowiącym załącznik 1 do niniejszych wytycznych oraz w komunikacie w sprawie zasady „n+2”.

6. PROJEKTY NIEUKOŃCZONE LUB NIEODDANE DO UŻYTKU PRZY ZAMYKANIU POMOCY

Instytucja zarządzająca, instytucja pośrednicząca, instytucja płatnicza oraz państwo członkowskie mają obowiązek zapewnienia dostawy współfinansowanych produktów oraz świadczenia współfinansowanych usług w celu zagwarantowania, że wydatki, których dotyczą wnioski o płatność, odpowiadają rzeczywistości i są poprawne, zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansowego.

W sprawozdaniu końcowym państwo członkowskie musi przedstawić, z rozbiciem na poszczególne działania, listę projektów nieukończonych lub nieoddanych do użytku w momencie zamykania pomocy, z odniesieniem do podanych celów projektu, decyzji przyznającej pomoc danemu projektowi oraz wszelkich warunków związanych z tym projektem¹¹. Na liście takiej należy uwzględnić:

- *operacje, które nie będą współfinansowane z funduszy wspólnotowych w następnym okresie programowania*: państwo członkowskie powinno zobowiązać się do ukończenia lub oddania do użytku na własny koszt wszelkich nieukończonych lub nieuruchomionych projektów najpóźniej dwa lata po upływie terminu złożenia sprawozdania końcowego. Po zakończeniu tego dwuletniego okresu państwo członkowskie powinno powiadomić Komisję o tym, czy dany projekt został ukończony lub oddany do użytku. W odniesieniu do projektów nieukończonych lub nieoddanych do użytku na koniec tego okresu Komisja podejmie niezbędne działania w celu odzyskania środków wspólnotowych.
- *Operacje, których współfinansowanie z funduszy wspólnotowych przewiduje się w następnym okresie programowania*: na każdy okres programowania instytucje państwa członkowskiego muszą sporządzić w sposób przejrzysty odrębny i szczegółowy opis danej operacji. Operację należy podzielić na co najmniej dwa odrębne, możliwe do wyróżnienia etapy finansowe i fizyczne lub etapy rozwoju projektu, odpowiadające dwóm „formom pomocy”, których operacja ta dotyczy. Podział ten służy zapewnieniu przejrzystego wdrażania i monitoringu operacji oraz ułatwieniu kontroli. Jeżeli pierwsza część danego projektu nie zostanie ukończona lub oddana do użytku w pierwszym okresie programowania, wydatki związane z jej ukończeniem lub oddaniem do użytku mogą zostać uznane w drugim okresie programowania, pod warunkiem że spełnione zostaną warunki współfinansowania i kwalifikowalności (włączenie do drugiego programu oraz zobowiązania prawne i finansowe ze strony odpowiedzialnej instytucji). W takich przypadkach państwo członkowskie powinno zagwarantować, że te same prace nie będą finansowane dwukrotnie z funduszy wspólnotowych.

---

¹¹ W przypadku Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, listy tej nie trzeba dostarczać łącznie ze sprawozdaniem końcowym, pod warunkiem, że państwo członkowskie udostępni ją – wraz z innymi informacjami, o których mowa w pkt 6 – na wniosek służb Komisji.

7. OPERACJE ZAWIESZONE W ZWIĄZKU Z POSTĘPOWANIEM SĄDOWYM LUB ADMINISTRACYJNYM

W odniesieniu do każdej operacji będącej przedmiotem postępowania sądowego lub odwoławczego postępowania administracyjnego skutkującego zawieszeniem tej operacji państwo członkowskie musi – przed terminem złożenia poświadczonej deklaracji wydatków końcowych, w tym końcowego wniosku o płatność oraz końcowego sprawozdania z wdrażania programu – podjąć decyzję, czy dana operacja powinna:

- zostać wyłączona z programu i/lub zastąpiona inną operacją (np. rezerwową) przed upływem terminu; po powiadomieniu Komisji o takim wyłączeniu lub zamianie państwo członkowskie jest nadal odpowiedzialne za wszelkie konsekwencje związane z operacją wyłączoną lub zastąpioną inną, takie jak konsekwencje finansowe czy nieściągalne należności; lub
- pozostać w programie. Po złożeniu końcowej poświadczonej deklaracji wydatków w ramach programu operacyjnego operacja będąca przedmiotem postępowania sądowego lub odwoławczego postępowania administracyjnego skutkującego jej zawieszeniem nie może zostać zastąpiona inną, nawet rezerwową operacją, która mogła zostać zakończona przez ostatecznym terminem kwalifikowalności wydatków.

Wyboru operacji zastępczych dokonywać należy zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. b) (ii) rozporządzenia (WE) nr 438/2001.

Państwa członkowskie muszą zapewnić, że operacje zastępcze będą zgodne z wszystkimi mającymi zastosowanie europejskimi i krajowymi przepisami, włącznie, lecz nie ograniczając się do reguł dotyczących systemów zarządzania i kontroli, kwalifikowalności, informacji, upubliczniania oraz reguł dotyczących zamówień publicznych, konkurencji i środowiska naturalnego.

Jeżeli postępowanie sądowe lub odwoławcze postępowanie administracyjne skutkujące zawieszeniem dotyczy nieprawidłowości, nieprawidłowości, których wartość przekracza stosowany w ich przypadku próg należy zgłosić OLAF, zgodnie z art. 3 rozporządzenia (WE) nr 1681/94, zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 2035/2005. **OLAF** należy informować także o działaniach podjętych w stosunku do takich nieprawidłowości, w tym o decyzji o wyłączeniu operacji z programu czy zastąpienia jej inną lub, we właściwych przypadkach, o odzyskaniu albo nieodzyskaniu kwot wypłaconych nieprawidłowo, zgodnie z wymogami art. 5 ust. 1 i art. 5 ust. 2. wymienionego rozporządzenia. Informacji na temat działań podjętych wobec wszelkich nieprawidłowości należy udzielić w postaci zbiorczej tabeli, zgodnie z pkt. 1.2 załącznika 2 do niniejszych wytycznych. Należy wskazać przy tym, że w odniesieniu do nieprawidłowości przekraczających próg, powyżej którego istnieje obowiązek zgłoszenia ich OLAF, w przypadku których nie ma możliwości odzyskania wypłaconych kwot, państwo członkowskie zobowiązane jest przedłożyć Komisji specjalne sprawozdanie w tej sprawie, zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1681/94 z późniejszymi zmianami. Niemożliwe do odzyskania wydatki związane z nieprawidłowościami nieprzekraczającymi ww. progu można uwzględnić w końcowej deklaracji wydatków; wydatki takie nie są poddawane badaniu, o którym mowa w art. 5 ust. 2 tego rozporządzenia.

Maksymalne kwoty do wypłaty przez Komisję lub do odzyskania przez państwo członkowskie w odniesieniu do operacji zawieszonych stanowią dla tego państwa członkowskiego zaległe zobowiązanie aż do wydania prawomocnej decyzji przez właściwe organy krajowe. W związku z tym państwo członkowskie powinno na bieżąco informować Komisję o wyniku postępowania sądowego lub odwoławczego postępowania

administracyjnego. W zależności od wyniku postępowania sądowego oraz, we właściwych przypadkach, po przeprowadzeniu badania zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1681/94 wypłacane są dalsze kwoty, odzyskiwane są kwoty już wypłacone lub, w przypadku pozytywnie rozpatrzonego wniosku złożonego zgodnie z art. 5. ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1681/94, z późniejszymi zmianami, potwierdzone zostają płatności już dokonane.

8. OBLICZANIE OSTATECZNEGO WKŁADU WSPÓLNOTY

Wkład Wspólnoty nie może, w odniesieniu do każdego z funduszy rozpatrywanego osobno, przekroczyć kwoty najmniejszej z wymienionych poniżej dla każdego szczebla:

- (1) Na szczeblu działania, mniejszej z następujących dwóch kwot:
  - a) kwoty obliczonej poprzez zastosowanie do zadeklarowanych wydatków kwalifikowanych stopy współfinansowania wspólnotowego określonej w ostatecznej wersji planu finansowego przyjętego dla danego działania; lub
  - b) kwoty podanej w poświadczonej deklaracji końcowych wydatków jako wielkość wkładu Wspólnoty na rzecz beneficjenta końcowego (wypłaconego lub do wypłaty temu beneficjentowi).

z jednoczesnym założeniem, że w celu obliczenia ostatecznej wielkości wkładu, Komisja nie będzie wprowadzać limitów kwot wymienionych w (a) i (b) na poziomie odpowiadających im kwot na szczeblu działania w planie finansowym uzupełnienia programu.
- (2) Na szczeblu priorytetu - wkład Wspólnoty określony w planie finansowym na mocy ostatecznej decyzji zatwierdzonej przez Komisję, powiększony o 2 %, bez względu na to, czy środki przydzielane są obszarom objętym pomocą przejściową, czy obszarom pozostałym¹².
- (3) Na szczeblu programu – wielkość przyznanej pomocy, odrębnie dla obszarów objętych pomocą przejściową i dla obszarów pozostałych.

Wkład Wspólnoty w żadnym przypadku nie może – w odniesieniu do każdego funduszu rozpatrywanego osobno – przekroczyć kwoty, o której wypłacenie wnosi państwo członkowskie, jeżeli jest ona niższa niż należność obliczona przez Komisję.

Przykład obliczenia ostatecznego wkładu Wspólnoty podano w załączniku 3 do niniejszych wytycznych.

---

¹² To elastyczne rozwiązanie jest uzupełnieniem elastycznego mechanizmu, którym dysponują państwa członkowskie w związku z możliwością zmiany przez nie planów finansowych swoich programów do końca 2006, zgodnie z wyjaśnieniami w pkt 2.1. niniejszych wytycznych, oraz swoich uzupełnień programów aż do ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków. Rozwiązanie to przewidziano, gdyż zasady programowania na okres programowania 2000-2006 wymagają rozbicia programowania finansowego według priorytetów na poszczególne lata, a także dlatego, że nie ma możliwości zmiany planów finansowych na lata poprzednie. Wniosek Komisji w sprawie okresu programowania 2007-2013 nie przewiduje programowania finansowego według priorytetów z rozbiciem na poszczególne lata; zatem wspomniana dodatkowa elastyczność jest uzasadniona tylko w odniesieniu do programów z okresu 2000-2006.

Po obliczeniu ostatecznego wkładu Wspólnoty Komisja poinformuje państwo członkowskie o saldzie końcowym do wypłaty lub do odzyskania i zwróci się do tego państwa o przekazanie uwag w tej sprawie. W przypadku gdy kwota do wypłacenia przez służby Komisji jest niższa od kwoty, o którą wnioskowało państwo członkowskie i gdy z danym państwem członkowskim nie uda się zawrzeć porozumienia dotyczącego salda końcowego do wypłaty lub odzyskania, lub w przypadku gdy dane państwo członkowskie nie odpowiada na wnioski Komisji o przesłanie uwag w terminie przez nią określonym, Komisja przeprowadzi korektę finansową na mocy decyzji zgodnie z art. 39 rozporządzenia (WE) nr 1260/99.

9. STOSOWANIE EURO

Zasady stosowania euro w zarządzaniu budżetem funduszy strukturalnych, w tym w dokumentacji zamknięcia pomocy, określa rozporządzenie Komisji (WE) nr 643/2000.

Załącznik 1
Sprawozdanie końcowe
Minimalne wymagania

Informacje podstawowe

Nr CCI:

Nr celu / inicjatywy wspólnotowej:

Państwo członkowskie / region:

Tytuł instrumentu pomocowego:

Okres programowania:

Instytucja zarządzająca:

Instytucje płatnicze:

Data zatwierdzenia przez Komitet Monitorujący:

Czy sprawozdanie obejmuje także 2008 r.?¹³

---

¹³ Okres ten może zostać przedłużony o cztery miesiące, jeżeli przewiduje to decyzja Komisja w sprawie wkładu funduszy w odniesieniu do organów, o których mowa w art. 9 ust. 1 rozporządzenia 1260/1999.

Ramy operacyjne

- (1) Ważne zmiany ogólnych warunków w okresie 2000-2008, istotnych dla realizacji pomocy, zwłaszcza:
  - a) główne tendencje społeczno-gospodarcze;
  - b) zmiany polityki państwowej, regionalnej i sektorowej;
  - c) zmiany w politycznych ramach odniesienia dla celu 3.
- (2) W stosownych przypadkach konsekwencje powyższych zmian dla spójności pomocy:
  - a) finansowanej z różnych funduszy;
  - b) finansowanej z funduszu oraz pomocy finansowanej przy pomocy innych instrumentów (inicjatyw wspólnotowych, pożyczek z EBI, środków z Sekcji Gwarancji EFOGR itp.).

Realizacja priorytetów i działań w ramach każdego z funduszy

- (3) Opis osiągnięć z odniesieniem do założonych w stosunku do nich konkretnych celów.
- (4) Ilościowe ujęcie istotnych wskaźników (jeżeli możliwe jest ich ilościowe określenie w PO/JDP i w uzupełnieniu programu):
  - a) wskaźniki fizyczne / produkcja
  - b) wyniki
  - c) wpływna właściwym szczeblu (programu, priorytetu lub działania).

Realizacja planu finansowego

- (5) Tabela/tabele zbiorcze (w stosownym przypadkach ewentualnie uzupełnione o diagramy), wskazujące:
  - a) dla każdego działania - łączne poświadczony wydatki w postaci kwot faktycznie wypłaconych lub do wypłaty przez instytucję płatniczą¹⁴ oraz odpowiadający im wkład Wspólnoty z rozbićciem na poszczególne projekty¹⁵ (w załączniku). Na liście takiej

---

¹⁴ Łączny koszt lub łączne wydatki publiczne, w zależności od wybranej opcji. Kwota poświadczonych wydatków powinna odpowiadać kwocie faktycznie zapłaconej przez beneficjentów końcowych i udokumentowanej fakturami lub innymi równoważnymi, weryfikowalnymi dokumentami potwierdzającymi.

¹⁵ W odniesieniu do Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej nie wymaga się szczegółów na poziomie operacji, pod warunkiem, że państwo członkowskie udostępni je służbom Komisji na żądanie.

uwzględnić należy w szczególności:

- projekty nieukończone lub nieoddane do użytku w momencie zamknięcia pomocy, ze wskazaniem, czy przewiduje się współfinansowanie tych projektów z funduszy wspólnotowych w następnym okresie programowania;
  - programy zawieszono ze względu na postępowania sądowe lub administracyjne w toku.
  - b) wyniki finansowe na tle ostatniego zatwierdzonego planu finansowego, z wykorzystaniem wskaźników finansowych (art. 36 ust. 2 lit. c)), ze wskazaniem w stosownych przypadkach faktu anulowania pomocy zgodnie z zasadą n+2 (art. 31 ust.2 §2);
  - c) łączne wydatki z rozbiem na obszar interwencji na szczeblu działania (art. 36 ust. 1).
- (6) Działania finansowane w ramach Sekcji Gwarancji EFOGR i odwołujące się do art. 33 rozporządzenia (WE) nr 1257/1999 uwzględnia się na poziomie łącznej kwoty realizacji planu finansowego.
- (7) Działania finansowane z IFOR należy uwzględnić na poziomie łącznej kwoty realizacji planu finansowego oraz zgodnie z załącznikiem IV rozporządzenia Komisji (WE) 366/2001 z 22 lutego 2001 r.

Administracja i zarządzanie

- (8) Działania podjęte przez instytucję zarządzającą i komitet monitorujący w celu zagwarantowania jakości i skuteczności wykonania, w szczególności:
- a) monitoring, kontrola finansowa (bieżące kontrole zarządcze) oraz środki służące ocenie, w tym ustalenia w sprawie gromadzenia danych;
  - b) podsumowanie wszelkich istotnych problemów (nieuwzględnionych w pkt. 1) napotkanych przy zarządzaniu pomocą oraz przedsięwzięte wobec nich środki, w tym:
    - działania w sprawie uwag i zaleceń korekt (art. 34 ust. 2) przedstawionych przez Komisję po rocznych spotkaniach przeglądowych;
    - działania w sprawie spostrzeżeń i wniosków o działania naprawcze (art. 38 ust. 4) przedstawionych przez Komisję po rocznym spotkaniu audytowym, zwłaszcza w odniesieniu do skutków finansowych stwierdzonych nieprawidłowości;
  - c) wykorzystanie pomocy technicznej;
  - d) środki przedsięwzięte w celu rozpropagowania pomocy danego typu wśród potencjalnych beneficjentów i ogółu obywateli (art. 46), zwłaszcza w odniesieniu do Planu działania w sprawie komunikacji określonego w uzupełnieniu programu (pkt 3.1.1. Załącznika do rozporządzenia 1159/2000).

- (9) Podsumowanie wyników przeprowadzonych głównych ocen programu, w tym np. ocen tematycznych, oraz wszelkich działań podjętych w celu realizacji wydanych w jego sprawie zaleceń.
- (10) Oświadczenie instytucji zarządzającej, wskazujące na napotkane problemy oraz na działania podjęte w celu zapewnienia:
- a) zgodności z polityką wspólnotową, w tym z zasadami konkurencji, zasadami przyznawania zamówień publicznych, ochrony środowiska i poprawy stanu środowiska, eliminowania nierówności oraz propagowania równości płci (art. 12);
  - b) koordynacji z wszystkimi mechanizmami pomocy strukturalnej Wspólnoty, takimi jak PWW (art. 17 ust. 1) oraz – w stosownych przypadkach - JDP dla celu 2 (art. 19 ust. 2 §2).
- (11) Osiągnięcia i finansowanie (w stosownych przypadkach):
- a) dużych projektów;
  - b) dotacji globalnych. Należy także przedstawić informacje na temat małych dotacji globalnych na rzecz organizacji pozarządowych i innych partnerów lokalnych (art. 4 ust. 2 rozporządzenia 1784/99).

Załącznik 2
Wytczne dotyczące przygotowania i treści deklaracji końcowych zgodnie z art. 15
rozporządzenia 438/2001

1. PRZYGOTOWANIE DO ZAMKNIĘCIA PROGRAMU

1.1. Organy zarządzające i instytucje pośredniczące

- Otrzymują wnioski o wydatki końcowe od wszystkich beneficjentów końcowych odnośnie do wydatków poniesionych do końca 2008 r. (lub innego terminu mającego zastosowanie).
- Finalizują kontrole zarządcze zgodnie z art. 4 rozporządzenia 438/2001 celem zweryfikowania kwalifikowalności i zgodności z prawem wydatków.
- Gromadzą końcowe deklaracje wydatków dotyczące programów i przedstawiają je instytucji płatniczej.
- Upewniają się, że deklaracje wydatków zgadzają się z dokumentami znajdującymi się w systemie księgowym dotyczącymi danego programu oraz, że istnieje wystarczająco obszerna dokumentacja audytora sięgająca do poziomu końcowego odbiorcy zarówno funduszy wspólnotowych, jak i krajowych.
- W ostatecznym wniosku płatności dotyczącym każdego środka dokonują weryfikacji kwot rzeczywiście wypłaconej pomocy wspólnotowej, lub pomocy mającej być wypłaconą beneficjentom lub odbiorcom końcowym.
- Sprawdzają czy skorygowano wszystkie błędy lub niezgodności, w szczególności dotyczące:
  - Weryfikacji przeprowadzonych zgodnie z art. 4 rozporządzenia 438/2001;
  - Kontroli przeprowadzonych zgodnie z art. 10 rozporządzenia 438/2001;
  - Audytów przeprowadzonych przez inne instytucje krajowe;
  - Audytów przeprowadzonych przez Komisję Europejską;
  - Audytów przeprowadzonych przez Europejski Trybunał Obrachunkowy

(patrz pkt 3.6 definicji „skorygowania” błędów/niedociągnięć)

Należy zauważyć, że wiele spośród wyżej wymienionych punktów stanowi część zakończenia zadań, które należy przeprowadzać regularnie w trakcie wdrażania operacji.

1.2. Instytucje płatnicze

- Sporządzają poświadczenie końcowych wydatków dla programu na formularzu zamieszczonym w załączniku II rozporządzenia 438/2001 (patrz pkt 4.1 Wytycznych dotyczących zamknięcia)
- Zapewniają dostateczną ilość informacji pochodzących od instytucji zarządzającej, aby zaświadczyć o dokładności, kwalifikowalności i zgodności z prawem zadeklarowanych kwot.
- Sprawdzają, czy spełniono warunki określone w art. 9 ust. 2 rozporządzenia 438/2001.
- Sprawdzają czy poprawiono wszystkie błędy/nieprawidłowości oraz w pełni wdrożono zalecenia poaudytowe.
- Występują o dodatkowe informacje i/lub przeprowadzają weryfikacje we własnym zakresie, jeżeli zajdzie taka potrzeba.
- Przedstawiają tabelę sumującą sporządzoną w oparciu o informacje zamieszczone w księdze dłużników prowadzonej zgodnie z art. 8 rozporządzenia 438/2001 przedstawiającą:
  - a) dla każdego przypadku, w związku z którym istnieją kwoty oczekujące na odzyskanie lub należności nieściągalne:
    - Odpowiednie operacje i działania (?)
    - Numer referencyjny w przypadku niezgodności
    - Kwotę do odzyskania (w rozbiciu na wkład wspólnotowy i krajowy)
    - Rok rozpoczęcia postępowania odzyskiwania
    - Informacja czy wystosowano komunikat zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia 1681/94 w odniesieniu do kwoty niemożliwej do odzyskania;
  - b) dla każdego przypadku, w związku z którym odzyskano kwoty:
    - Odpowiednie operacje i środki
    - Numer referencyjny w przypadku niezgodności, co do której przekazano powiadomienie określone w rozporządzeniu 1681/94
    - Kwotę odzyskaną (w rozbiciu na wkład wspólnotowy i krajowy)
    - Rok, w którym kwotę odzyskaną odliczono od wydatku zadeklarowanego, zgłoszonego (*one of these should be chosen*) Komisji.

Przedmiotowa tabela powinna zawierać odniesienia do wszystkich nieprawidłowości, o których powiadomiono zgodnie z rozporządzeniem 1681/94 z wyjątkiem tych, w przypadku których nie dokonano żadnej płatności na rzecz beneficjenta końcowego.

1.3. Organy odpowiedzialne za kontrole wrywkowe zgodnie z art. 10 rozporządzenia 438/2001

- Doprowadzają do końca ostateczne kontrole wrywkowe operacji.
  - Zapewniają, że w odniesieniu do określonych programów kontrole wrywkowe przeprowadzone na miejscu obejmują:
    - przynajmniej 5 % całkowitego wydatku kwalifikowanego
    - odpowiednie wydatki w ujęciu rocznym w uwzględnionym okresie
    - odpowiedni dobór różnych typów i rozmiarów operacji
    - operacje wdrożone przez główne instytucje pośredniczące oraz przez głównych beneficjentów końcowych, tak aby wspomniane organy/beneficjenci byli kontrolowani przynajmniej raz
- i przeprowadzone są w regularnych odstępach w okresie trwania programu.

- Oceniają charakter każdego błędu celem sprawdzenia czy są to błędy systemowe. Systemowa nieprawidłowość ('*system error*' *In both casus In ENG version*) jest powtarzającym się błędem spowodowanym poważnymi zaniedbaniami w systemach zarządzania i kontroli zaprojektowanych w celu zapewnienia prawidłowej rachunkowości i zgodności z obowiązującymi zasadami i przepisami.
- W przypadkach gdy przeprowadzone kontrole wykryły problemy o charakterze systemowym, przeprowadzają dalsze kontrole mające odpowiedni charakter celem określenia i zmierzenia rozmiaru problemu.
- W przypadku, gdy kontrole wykazały wskaźnik błędu powyżej 2 % wysokości skontrolowanych zweryfikowanych kosztów, organ kontrolny powinien rozważyć, czy nie należałoby rozszerzyć zakresu wykonanych zadań w celu lepszego określenia rozmiaru problemu.
- Zapewniają, że w pełni wykonano zalecenia odnoszące się do sposobu pracy organów odpowiedzialnych za kontrole wrywkowe zgodnie z art. 10 pochodzące z audytów Komisji Europejskiej i/lub Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

2. Zadania organów niezależnych związane z deklaracją zamknięcia

W deklaracji przedstawiono opinię niezależnego organu wyznaczonego na mocy art. 38 ust. 1 lit. f) rozporządzenia 1260/1999 („niezależny organ”) dotyczącą końcowej deklaracji wydatków i wniosku o wypłatę końcową. Oparta jest ona na wynikach kontroli przeprowadzonych zgodnie z art. 10 rozporządzenia 438/2001, na wynikach (?) innych instytucji krajowych lub wspólnotowych oraz na wynikach wszelkich dodatkowych działań audytowych samego organu niezależnego. Deklarację zamknięcia należy przedstawić w

odniesieniu do każdego programu przed upływem terminu określonego w pkt. 3.3.2 Wytycznych dotyczących zamknięcia. W przypadku programów wielofunduszowych można przedstawić oddzielne deklaracje dla każdego z funduszy. W wyjątkowych przypadkach, gdzie z powodów instytucjonalnych państwo członkowskie nie może przedstawić wspólnej deklaracji dla danego funduszu, Komisja może na życzenie tego państwa członkowskiego uzgodnić możliwość/procedure przedstawienia deklaracji wielokrotnych. W przypadku programów INTERREG opublikowane zostaną dodatkowe wytyczne.

Zaleca się, aby niezależny organ sformułował opinię zgodnie z tekstem wniosku w indykatywnym wzorze zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 438/2001. Jeśli organ proponuje inne sformułowanie opinii, powinien wystąpić o wcześniejszą zgodę służb Komisji.

Szczegółowy charakter zadań do wykonania przez niezależny organ będzie zależał od struktury, która zostanie powołana do spełnienia wymogów rozporządzenia, a w szczególności od tego, czy niezależny organ odpowiada również za przeprowadzenie kontroli systemów i/lub kontroli wyrywkowych na mocy art. 10.

Niezależny organ musi posiadać odpowiedni dostęp do informacji i wykonywać zadania w sposób umożliwiający mu uzyskanie odpowiedzi na poniższe pytania w odniesieniu do konkretnego programu.

2.1. Audyt systemów zarządzania i kontroli na mocy art. 10 i 16 rozporządzenia 438/2001

- (1) Jakie organy realizowały zadania audytowe ?
- (2) Czy dysponowały wystarczającym zakresem niezależności od instytucji zarządzających i płatniczych oraz instytucji wdrazających, aby uniknąć wszelkiego konfliktu interesów?
- (3) Czy jakość prac audytowych jest zadowalająca (pod względem metodologii, kwalifikacji pracowników, wykonanych prac, treści sprawozdania)?
- (4) Czy wszystkie główne organy zaangażowane we wdrażanie programu zostały objęte kontrolą?
- (5) Czy podczas wyboru jednostki kontrolowanej, tam gdzie to konieczne, zastosowano w sposób właściwy analizę ryzyka?
- (6) Czy w pełni wykonano zalecenia z audytu?
- (7) Czy we wnioskach któregoś ze sprawozdań z audytu stwierdzono znaczne uchybienia w systemie zarządzania i kontroli, mogące mieć konsekwencje dla prawidłowości wydatków objętych pomocą?
- (8) Jeśli odpowiedź na pytanie w pkt. 7 jest pozytywna, czy podjęto odpowiednie dalsze działania w celu usunięcia niedociągnięć oraz wykrycia i wyeliminowania wszelkich nieprawidłowości w wydatkach?
- (9) Jeżeli nie podjęto odpowiednich dalszych działań, jaka jest szacowana kwota wydatku, której mogą dotyczyć niedociągnięcia, a której nie skorygowano?

- (10) Czy sprawozdania z kontroli potwierdziły istnienie odpowiedniego systemu księgowego i wystarczającego śladu rewizyjnego?

2.2. Kontrole wyrywkowe wydatków zgodnie z art. 10 rozporządzenia 438/2001

- (1) Jakie organy realizowały zadania kontrolne?
- (2) Czy dysponowały wystarczającym zakresem niezależności od instytucji (?) wdrażających, aby uniknąć wszelkiego konfliktu interesów?
- (3) Czy jakość przeprowadzonych kontroli jest zadowalająca oraz zgodna z notą Komisji w sprawie wytycznych CDRR nr 03-0034-00 (pod względem metodologii, kwalifikacji pracowników, wykonanych prac, treści sprawozdania)?
- (4) Jaki procent całkowitych wydatków kwalifikowanych zadeklarowanych w odniesieniu do programu objęto kontrolą?
- (5) Czy procent ten wystarczy do uzyskania zgodności z art. 10 rozporządzenia 438/2001?
- (6) Czy do minimalnego udziału procentowego wliczono tylko wydatek podlegający dogłębnej kontroli na miejscu, prowadzonej do poziomu odbiorcy końcowego? Jeżeli nie, czy jest to uzasadnione zgodnie z wytycznymi, o których mowa w pkt. 3 powyżej?
- (7) Czy do minimalnego udziału procentowego wliczono tylko wydatki skontrolowane w całości lub na podstawie doboru próby, zgodnie z przyjętymi standardami audytowymi?
- (8) Czy metodologię wyboru operacji skontrolowano pod względem zgodności z rozporządzeniem? W szczególności, czy kontrole miały wystarczający zasięg ze względu na rok, środek, rodzaj i zakres operacji oraz na koncentrację operacji w ramach głównych instytucji pośredniczących oraz głównych beneficjentów końcowych? Czy uwzględniono jakiegokolwiek czynniki ryzyka?
- (9) Ile wykryto błędów/nieprawidłowości, jakie było ich znaczenie i jakiej wysokości wydatków to dotyczyło?
- (10) Czy w sposób zadowalający poprawiono wszelkie błędy i nieprawidłowości (patrz pkt 3.6, definicja „zadowalającej poprawy” błędów/nieprawidłowości)?
- (11) Czy którekolwiek z błędów lub nieprawidłowości miały charakter systemowy? W szczególności, czy wystąpił duży współczynnik błędu? Jeżeli tak, czy podjęto niezbędne kroki celem przeprowadzenia dalszych odpowiednich kontroli celem określenia innych przypadków i skorygowania wszelkich niekwalifikujących się wydatków lub przeprowadzenia odpowiednich procedur odzyskania oraz kroki zapobiegające powtórzeniu się takich przypadków?
- (12) Czy wystąpił współczynnik błędu przekraczający 2%? Jeżeli tak, czy próbkę poddaną kontroli rozszerzono na inne wydatki w danej grupie?
- (13) Jaka jest wysokość wydatków, w których błędy/nieprawidłowości nie zostały usunięte w zadowalający sposób?

- (14) Czy sprawozdania z kontroli potwierdziły istnienie wystarczającego śladu rewizyjnego?
- (15) Czy ślady kontroli potwierdzają jakiegokolwiek istotne słabe punkty systemów zarządzania i kontroli? Jeżeli tak, czy podjęto odpowiednie działania naprawcze i skorygowano wydatki, które to dotyczy? Jeżeli nie, czy organ niezależny posiada podstawę, przy pomocy której mógłby wskazać wydatek, który to dotyczy?

2.3. Audyty przeprowadzone przez inne instytucje krajowe lub wspólnotowe

- (1) Czy istnieją wystarczające dowody na zadowalającą poprawę poszczególnych przypadków błędów lub niezgodności (patrz pkt 10 powyżej)?
- (2) Czy którekolwiek z błędów lub nieprawidłowości miały charakter systemowy? Jeżeli tak, czy istnieją wystarczające dowody na to, że podjęto odpowiednie kroki (patrz pkt 11 powyżej)?
- (3) Czy sprawozdania z audytów potwierdzają jakiegokolwiek istotne słabe punkty systemów zarządzania i kontroli? Jeżeli tak, czy istnieją wystarczające dowody na to, że podjęto odpowiednie kroki celem wdrożenia zaleceń, aby skorygować problemy oraz wydatki, których to dotyczy?

2.4. Procedura zamknięcia instytucji płatniczych i zarządzających

Niezależny organ ma obowiązek wydać oświadczenie, zgodnie z którym posiada on racjonalny poziom zapewnienia, iż końcowa deklaracja wydatków i wniosek o wypłatę salda pomocy wspólnotowej nie zawierają znaczących przekłamań. W związku z tym musi on skontrolować procedurę zastosowaną przez instytucje zarządzające i płatnicze przy sporządzaniu końcowej deklaracji wydatków, aby upewnić się, w szczególności, że wysokość wydatków jest zgodna z funkcjonującymi systemami księgowania i opiera się na odpowiedniej dokumentacji uzupełniającej, oraz że zastosowane procedury dają wystarczające zapewnienie, że włączono wyłącznie wydatki kwalifikujące się (kwalifikowane?).

W odniesieniu do końcowej deklaracji wydatków i wniosku o płatność końcową niezależny organ musi w szczególności sprawdzić:

- Prawidłowość przedstawienia dokumentów;
- Prawidłowość obliczeń;
- Uzgodnienie końcowej deklaracji z deklaracjami instytucji zarządzających oraz instytucji pośredniczących;
- Zgodność z mającymi zastosowanie tabelami finansowymi zamieszczonymi w ostatniej obowiązującej decyzji;
- Spójność z informacjami finansowymi zawartymi w sprawozdaniu końcowym, w tym z informacjami dotyczącymi nieprawidłowości.

3. INFORMACJE, KTÓRE NALEŻY DOSTARCZYĆ JAKO CZĘŚĆ DEKLARACJI KOŃCOWEJ

Artykuł 38 ust. 1 lit. f) rozporządzenia 1260/1999 stanowi, że deklaracja przedstawiona na zakończenie programu zawiera streszczenie wniosków z kontroli prowadzonych w poprzednich latach, jak również ocenę ważności wniosku o płatność salda końcowego oraz legalności i prawidłowości transakcji objętych końcowym poświadczeniem wydatków.

Artykuł 16 rozporządzenia 438/2001 stanowi, że do deklaracji końcowych załącza się sprawozdanie zawierające wszelkie informacje istotne do uzasadnienia deklaracji, włącznie z podsumowaniem wyników wszystkich weryfikacji przeprowadzonych przez organy krajowe lub wspólnotowe, do których deklarujący miał dostęp. Wzór takiej deklaracji w załączniku III przedmiotowego rozporządzenia.

Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje, które zdaniem Komisji należy zamieścić w załączonym sprawozdaniu. Są to informacje, które muszą być dostępne dla organu niezależnego celem sporządzenia deklaracji końcowej i są to minimalne informacje, na podstawie których Komisja może ocenić miarodajność deklaracji.

3.1. Informacje szczegółowe dotyczące organu niezależnego

Nazwa, tytuł, służba oraz dalsze informacje (jeżeli konieczne) umożliwiające określenie stopnia niezależności w działaniu władz zarządzających i finansujących oraz organów pośredniczących.

3.2. Informacje szczegółowe dotyczące programu

Tytuł, fundusz, okres, numer CCI.

3.3. Streszczenie wyników kontroli przeprowadzonych zgodnie z art. 10

W przypadku programów finansowanych z wielu źródeł informacje te należy podać w odniesieniu do poszczególnych funduszy.

Szczegółowe informacje dotyczące organów, które przeprowadziły kontrole (kontrole systemów zarządzania i kontroli, kontrole wydatków)

– W odniesieniu do kontroli systemów:

Skontrolowane organy i rok przeprowadzenia kontroli

Główne wyniki i wnioski

Wyniki kontroli wykonania zaleceń

– W odniesieniu do kontroli operacji:

Liczba skontrolowanych operacji z podziałem na lata przeprowadzenia kontroli oraz na środki

Kwota skontrolowanych wydatków z podziałem na rok zadeklarowania wydatków (przez końcowego beneficjenta lub przez organ finansujący) oraz na poszczególne środki.

Procent skontrolowanych wydatków będący proporcją ogólnych wydatków kwalifikujących się, zadeklarowanych Komisji.

Współczynnik błędu w próbach kontrolnych wydatków w odniesieniu do poszczególnych programów z podziałem na środki.

3.4. Prace wykonane przez organ niezależny (w dodatku do pkt. 3)

(Wykaz orientacyjny)

- Kontrole organów, które przeprowadziły kontrole określone w art. 10
  - Kontrole procedury zamknięcia organów zarządzających i finansujących lub organów pośredniczących
  - Kontrole księgi dłużników prowadzonej zgodnie z art. 8 rozporządzenia 438/2001
  - Kontrole sprawozdań kontroli, o których mowa w pkt. 2.2 (określić kategorie sprawozdań otrzymanych i sprawdzonych) oraz w stosownych przypadkach ponowne ich przeprowadzenie lub alternatywne weryfikacje ich wiarygodności
  - Przeprowadzenie w stosownych przypadkach dalszych kontroli wrywkowych transakcji
  - Kontrola sprawozdań innych krajowych lub wspólnotowych organów kontrolnych (określić kategorię sprawozdań otrzymanych i sprawdzonych)
  - Kontrola informacji dotyczących wykonania zaleceń pokontrolnych oraz poprawy nieprawidłowości
  - Kontrola pozostałych uzyskanych informacji (określić kategorie bardziej szczegółowych informacji)

3.5. Ograniczenia zakresu kontroli przeprowadzanych przez organy niezależne

Jak wspomniano w orientacyjnym wzorze deklaracji zamknięcia załączonym do przedmiotowego rozporządzenia, należy wyszczególnić wszelkie kwestie, o których mowa w pkt. 4, które spowodowały ograniczenie kontroli przeprowadzanej przez niezależny organ. Przykłady takich kwestii wymieniono we wzorze orientacyjnym (problemy systemowe, słabe strony zarządzania, brak śladów rewizyjnych, brak dokumentów uzupełniających, sprawy podlegające postępowaniu sądowemu). Inne przykłady mogą obejmować niewystarczające procedury wyboru próbek lub niewystarczającą niezależność organów przeprowadzających kontrole. Jednakże należy pamiętać, że wspomniany wykaz nie jest wyczerpujący. Należy oszacować wysokość wydatków, których to dotyczy, i wysokość odnośnej pomocy wspólnotowej.

3.6. Poprawa błędów i nieprawidłowości

Wymagane jest oświadczenie dotyczące zadowalającej poprawy błędów i nieprawidłowości. „Zadowalająca poprawa” oznacza:

- Że w stosownych przypadkach poinformowano nieprawidłowości nieprawidłowościach zgodnie z rozporządzeniem 1681/94;
- Że dane błędy/nieprawidłowości poprawiono poprzez potrącenie ich z deklaracji wydatków lub też, że przeprowadzono postępowanie celem odzyskania nienależnych płatności (prowadzące w konsekwencji do zwrotu do Komisji płatności, odzyskanych zgodnie z art. 8 rozporządzenia 438/2001 lub ustalono odpowiedzialność pomiędzy Komisją a danym państwem członkowskim zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia 1681/94);
- Że w odniesieniu do błędów/nieprawidłowości systemowych podjęto odpowiednie środki celem określenia wszystkich innych przypadków przeprowadzenia niezbędnych korekt lub przeprowadzenia odpowiednich procedur odzyskiwania, jak również przedsięwzięcia kroków przeciwko ponownemu wystąpieniu takich przypadków.

Przedłożone informacje muszą zawierać:

- Tabelę streszczającą, o której mowa w pkt. 1.2
- Wykaz przypadków błędów/niezgodności poprawionych jako systemowe oraz szacowane kwoty wydatków, których to dotyczy.

3.7. Częstotliwość występowania błędów i nieprawidłowości

Wymagane jest oświadczenie dotyczące częstotliwości występowania błędów i nieprawidłowości. Należy uwzględnić następujące kwestie:

- Należy podać zastosowany standard oraz metodologię wykorzystaną dla określenia częstotliwości występowania błędów/nieprawidłowości oraz uznania jej za wysoką bądź niską. Szczególną uwagę należy poświęcić współczynnikowi błędu wynikającemu z kontroli wrywkowych zgodnie z art. 10. Można przyjąć, że „niska częstotliwość” oznacza, że szacuje się, iż konsekwencje finansowe błędów/niezgodności nie przekraczają poziomu wagi uznanej za właściwą przez organ niezależny dla danego programu, a zatem nie stoją na przeszkodzie dla wydania opinii bez zastrzeżenia. Można przyjąć, że „wysoka częstotliwość” oznacza, że zaufanie, którym darzy się cały system kontroli zarządzania ma poważne wady, dlatego też nie można wydać żadnej opinii. Celem określenia częstotliwości można wprowadzić rozróżnienie pomiędzy kategoriami błędów różnej wagi (formalne/poważne, o skutkach finansowych, natury systemowej...).
- Poziom wagi, o którym mowa powyżej ogólnie nie powinien przekraczać 2% celem zachowania zgodności z metodologią Europejskiego Trybunału Obrachunkowego dla uzyskania jego oświadczenia o wiarygodności oraz wytycznych mających zastosowanie do corocznego oświadczenia o wiarygodności wydawanego przez dyrektorów generalnych Komisji. W przypadku uznania częstotliwości za wysoką należy załączyć konkretne uzasadnienie.
- Organ niezależny powinien uwzględnić nie tylko błędy i niezgodności opisane w kontrolach przeprowadzonych zgodnie z art. 10, ale również te wykryte podczas innych kontroli krajowych oraz kontroli przeprowadzonych przez Komisję lub

Trybunał Obrachunkowy. Jednakże, wspomniane inne błędy i niezgodności nie są ujęte dla celów określenia współczynnika błędów z kontroli wyrzykowych zgodnie z art. 10.

4. CO POWINIEN ZROBIĆ ORGAN NIEZALEŻNY W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PROBLEMÓW

Orientacyjny wzór deklaracji zamknięcia przewidziano opinię z zastrzeżeniem, jeśli przy badaniu kontrolnym występują pewne ograniczenia, lub jeśli istnieją problemy, które nie zostały rozwiązane w zadawalający sposób, oraz niewydanie opinii, jeśli przy badaniu kontrolnym występują znaczne ograniczenia lub w przypadku dużej częstotliwości wykrytych błędów.

Jeśli deklaracja zamknięcia zawiera opinię z zastrzeżeniem, Komisja prawdopodobnie nie będzie mogła wypłacić bezzwłocznie wnioskowanej ostatniej raty i zamknięcie opóźni się.

Podczas gdy art. 38 ust. 1 lit. f) rozporządzenia 1260/1999 również stanowi, że jeżeli państwa członkowskie uznają to za konieczne, mogą dołączyć swoją własną opinię do końcowego poświadczenia wydatków, wszelkie odstępstwa od przedmiotowego poświadczenia organu dokonującego likwidacji może wymagać dalszych kontroli i spowodować opóźnienie procesu zamknięcia.

Niezależny organ powinien zatem, w miarę możliwości, starać się zapewnić, że władze zarządzające i finansujące podejmą działania, które umożliwią wydanie opinii bez zastrzeżenia. Niemniej jednak ostateczny termin złożenia dokumentów zamknięcia określony w pkt. 3.2 Wytycznych dotyczących zamknięcia musi zostać zachowany.

4.1. Przeszkody w przeprowadzeniu kontroli przez organy niezależne

Niezależny organ musi określić, czy ograniczenia są na tyle znaczące, by nie można było wydać opinii, czy też są one mniejszej wagi, ale wymagają jednak wydania opinii z zastrzeżeniem, lub czy mają niewielkie znaczenie i nie zachodzi potrzeba zastrzeżenia.

W deklaracji zamknięcia należy zamieścić informacje wystarczające do podtrzymania wyciągniętych wniosków i konsekwencji.

Dla orientacji:

- do ograniczeń skutkujących niewydaniem opinii można zaliczyć:
  - nieprzeprowadzenie kontroli minimalnego udziału procentowego w wydatkach,
  - stały brak przeprowadzania kontroli sięgających do poziomu beneficjenta końcowego,
  - brak kontroli głównych organów wykonawczych lub beneficjentów końcowych,
  - poważne niedociągnięcia w zarządzaniu, w przypadku których nie podjęto natychmiastowych działań.
- do ograniczeń skutkujących wydaniem opinii z zastrzeżeniem można zaliczyć:
  - brak przeprowadzania regularnych analiz ryzyka dotyczącego wyboru próbek kontrolnych,

- brak zapewnienia reprezentatywności wybranych próbek,
- brak formalnych procedur wykrywania i usuwania problemów systemowych,
- nieodpowiednia jakość sprawozdań z kontroli sporządzanych na mocy art. 10 przedmiotowego rozporządzenia,
- niedostateczne rozdzielenie funkcji personelu dokonującego kontroli wydatków na mocy art. 10.

Należy oszacować zakres problemów oraz wysokość wydatków, których to dotyczy, jak również wysokość odnośnej pomocy wspólnotowej. Niezależny organ zachowuje swobodę stwierdzenia braku wpływu na końcowe zadeklarowane wydatki, jeśli jest przekonany, że taka sytuacja ma miejsce.

Komisja jest upoważniona na podstawie art. 17 rozporządzenia 438/2001 do zażądania od państwa członkowskiego przeprowadzenia dodatkowych kontroli w przypadku, gdy organ niezależny nie może wydać całkowitej pozytywnej gwarancji z powodu istotnych niedociągnięć w zarządzaniu lub kontroli lub wysokiej częstotliwości napotykanym nieprawidłowości.

4.2. Problemy, które nie zostały rozwiązane w sposób zadowalający

W punkcie 3.6 zamieszczono definicję „zadowalającej poprawy”.

W przypadku wystąpienia błędów lub niezgodności lub problemów systemowych, których nie poprawiono w sposób zadowalający, należy podać informacje dotyczące danego przypadku, wraz ze wskazaniem możliwej natury systemowej błędu i jego rozmiaru, łącznie ze wskazaniem kwot wydatków, których to dotyczy, i odpowiadających im kwot pomocy wspólnotowej. Opinia niezależnego organu będzie zawierać odpowiednie zastrzeżenie.

4.3. Duża częstotliwość błędów/nieprawidłowości

Jeśli niezależny organ stwierdzi dużą częstotliwość błędów, opinia nie zostanie wydana, nawet jeśli poszczególne przypadki zostały potraktowane w sposób zadowalający. Wysoka częstotliwość błędów wskazuje bowiem na istnienie problemów systemowych w organach zarządzania i kontroli. Niezależny organ powinien podać w deklaracji, na jakiej podstawie stwierdzono dużą częstotliwość błędów/nieprawidłowości, oraz szczegółowe informacje dotyczące wykrytych błędów/nieprawidłowości. Służby Komisji ustalą z krajowymi władzami, jakie dalsze środki należy podjąć w celu określenia wysokości wydatków w ramach interwencji w odpowiedniej formie, które mogą zostać objęte współfinansowaniem. Wniosek niezależnego organu może ograniczać się do określonych środków lub określonych organów pośredniczących, w którym to przypadku należy podać wysokość odnośnych wydatków.

Załącznik 3
Przykład obliczenia ostatecznego wkładu Wspólnoty

FAZA 1 OKREŚLENIE KWOT ZE WZGLĘDU NA ŚRODEK I PRORYTET

Plan finansowy uzupełnienia programu (streszczenie)				
	Całkowite koszty kwalifikowane	Krajowe	UE	Poziom współfinansowania UE
	A	B	C	D=C/A
Środek 1.1	77.000	60.000	17.000	22,07792%
Środek 1.2	102.000	73.000	29.000	28,43137%
Środek 1.3	196.000	92.000	104.000	53,06122%
Priorytet 1	375.000	225.000	150.000	40,00000%
Środek 2.1	200.000	134.000	66.000	33,00000%
Środek 2.2	108.500	58.500	50.000	46,08295%
Środek 2.3	131.500	83.500	48.000	36,50190%
Priorytet 2	440.000	276.000	164.000	37,27273%
Program	815.000	501.000	314.000	38,52761%

Deklaracja finansowa wydatków (streszczenie)			
Koszty kwalifikowane	Krajowe	UE	Rzeczywisty poziom współfinansowania UE
E	F	G	
90.000	70.000	20.000	22,22222%
110.000	80.000	30.000	27,27272%
220.000	116.000	104.000	47,27272%
420.000	266.000	154.000	36,66667%
200.000	134.000	66.000	33,00000%
100.000	54.000	46.000	46,00000%
20.000	12.000	8.000	40,00000%
320.000	200.000	120.000	37,50000%
740.000	466.000	274.000	37,02703%

Obliczenia ze względu na środek (1)	
Wydatki zadeklarowane * poziom współfinansowania	Kwota zatrzymana na szczeblu środka
H=E*D	J=min(G,H)
19.870	19.870
31.275	30.000
116.735	104.000
167.880	153.870
66.000	66.000
46.083	46.000
7.300	7.300
119.383	119.300
287.263	273.170

Obliczenia ze względu na priorytet (2)		
Limit elastyczności	Kwota zatrzymana na szczeblu priorytetu	Poziom ostateczny
K=C+C*2%	L=min(J,K)	M=L/E
153.000	153.000	36,4286%
167.280	119.300	37,2813%
	272.300	36,7973%

FAZA 2: OKREŚLENIE KWOT DO ZATRZYMANIA DLA OBSZARÓW OBJĘTYCH POMOCA I POZOSTAŁYCH (3)

Objęte pomocą	100.000	80.000	80.000
Pozostałe	214.000	194.000	194.000
Program	314.000	274.000	274.000

FAZA 3: WYNIK KOŃCOWY NA SZCZEBLU PROGRAMU (3)

272.300

- (1) Zgodnie z projektem wytycznych działań 8.1 par.1
 (2) Zgodnie z projektem wytycznych działań 8.1 par.2
 (3) Zgodnie z projektem wytycznych działań 8.1 par.3

Appendix1

Making appropriations available again in the event of *force majeure*

CDRR/03/0040/00

1. Background documents:

1.1. Regulation (EC) No 1260/1999 - Article 31(2):

This provision states that the Commission shall automatically decommit any part of a commitment which has not been settled by the payment on account or for which it has not received an acceptable payment application, as defined in Article 32(3), by the end of the second year following the year of commitment or, where appropriate and for the amounts concerned, following the date of a subsequent Commission decision necessary in order to authorise a measure or an operation or by the end of the deadline for the transmission of the final report referred to in Article 37(1); the contribution from the Funds to that assistance shall be reduced by that amount.

However, unlike the exceptions set out in Article 31(2) *force majeure* does not prevent the decommitment of appropriations but, under certain conditions, makes possible their being made available again subsequently.

1.2. Commission statement No 172/99 attached to the Council minutes on the adoption of Regulation (EC) No 1260/1999.

The Commission states (...) it intends to make available again the commitment appropriations corresponding to the decommitment carried out pursuant to the second paragraph of Article 31(2) where a clear error, including a technical one, has occurred which is attributable to the Commission alone, and in cases of *force majeure* understood as large-scale natural disasters with serious consequences for implementation of assistance provided by the Structural Funds.

1.3. Financial Regulation - Article 157(3):

Article 157 of the Financial Regulation (Title II – Structural Funds) states that the decommitted appropriations may be made available again¹⁶:

- in the event of a manifest error attributable solely to the Commission, or
- in the case of *force majeure* which has serious repercussions for the implementation of operations supported by the Structural Funds.

This rule replaces Article 7(6) of the former Financial Regulation and Commission statement No 172/99 attached to the Council minutes on the adoption of Regulation (EC) No 1260/1999. It was also advocated by the Communication to the Commission on the

---

¹⁶ The Commission considers decommitments during the previous year and decides by 15 February of the current year, depending on needs whether to make the corresponding appropriations available again.

application of the “n+2” rule under Article 31(2) of Regulation (EC) No 1260/1999 (27 May 2002).

This means that Article 157 of the Financial Regulation applies to the making available again of appropriations decommitted under the “n+2” rule.

2. Conditions of application

2.1. Force majeure

“*Force majeure*” is not defined in legislation. The Court has ruled (Case 296/86, *McNicholl* [1988] ECR-1491) and, more recently, (Joined Cases T-61/00 and T-62/00 *APOL v Commission*, not yet published), that the concept of *force majeure* presupposes that non-performance was due to circumstances (cumulative conditions) which:

- 1) were beyond the control of the person claiming *force majeure*,
- 2) were abnormal and unforeseeable, and
- 3) could not have been avoided despite the exercise of all due care¹⁷.

Each case must be considered separately to see if these conditions are met.

2.2. Causal link

The situation of *force majeure* must have serious repercussions for the implementation of assistance supported by the Structural Funds (see Article 157 of the Financial Regulation). In addition, a direct link must be demonstrated between the case of *force majeure* and these repercussions. This causal link must be considered in each specific case.

2.3. Deadline for an acceptable application

The Member States must send its application to the Commission no later than [30 April] of year n+3 – note the dialogue procedure prior to automatic decommitment under Commission Communication C(2002) 1942 of 27 May 2002.

2.4. Other information to be provided at the same time

- The measures in the programme or SPD affected by force majeure.
- The financial impact on the measures.
- The number of investment projects submitted to the authority responsible for implementation at the point when the force majeure began and an estimate of the number of projects which should have been selected because of and during the force majeure but could not be selected, to cover the cases where force majeure would have

---

¹⁷ See also Commission Communication C (88) 1696 concerning ‘*force majeure* in European agricultural law’, OJ C 259, 6.10.1988, p. 10.

delayed or prevented the responsible authority from issuing calls for proposals to select projects during the period affected by force majeure.

The Commission will consider making available again the appropriations associated with the measures affected, only to the extent of the financial impact demonstrated in connection with the case of *force majeure*.

3. Administrative and budgetary procedure to be followed

The normal procedure to be followed, i.e. the application for the making available again of appropriations decommitted in 2003, must be sent to DG Budget by the DG responsible for the funds decommitted around 10 January 2004, so that the Commission can take a decision by 15 February.

As regards the practical arrangements for implementation, the budget commitments for 2000 decommitted in 2003 will, in the event of *force majeure*, be made available again in 2004 in accordance with the following procedure:

- a) the whole amount to be made available again is committed in 2004 (or n+4 for subsequent years);
- b) the spending and payment of these appropriations made available again and committed in 2004 (or n+4 for subsequent years) will, like all other commitments, be subject to the “n+2” rule.

Appendix 2

Payment of subsidy remaining at end of programme period under soft loan schemes – Guidance note of the Commission services

CDRR/02/0033/00 19 March 2002

1. Purpose and background

This note offers guidance to Member States using Structural Fund cofinance for soft loan schemes involving interest subsidies and possibly partial guarantees of credit losses on how to ensure that the subsidies outstanding at the end of the programme period can be counted as eligible expenditure for the programme under which the loans were granted.

The Commission, in Regulation 1260/1999 (recital 40, Articles 28(3) and 29(4)) and in its guidance for 2000-06 programmes (p.14-16), has encouraged Member States to cofinance through the programmes interest subsidies and other “financial engineering” products such as venture capital and loan guarantees.

The characteristic of such products is the delivery of the subsidy over a long period, as opposed to outright grants which are paid out in a lump sum. This raises a problem of compatibility with Structural Fund programme periods, unless the duration of the subsidy delivery can be timed to exactly correspond to the programme period (which may not be practicable).

2. Schemes concerned

This note does not concern loan funds. Loan funds are covered by eligibility rule 8 (“venture capital and loan funds”) under Regulation 1685/2000. A loan fund combines in a single block of finance both the principal to be lent out and the subsidy required to “soften” the loans granted. The subsidy is entirely paid into the fund when it is set up or at the latest as loans are granted.

In the interest subsidy schemes with which we are concerned here, the subsidy element is not paid into a common fund with the loan principal, but is disbursed separately in instalments as repayments of principal and interest payments fall due, which may extend over a period of many years (for SME finance usually not more than 10).

The subsidy element in interest subsidy schemes consists wholly or mainly of coverage of the gap between a commercial and the granted reduced interest rate, i.e. “interest subsidies”. In some schemes it includes as well an element of compensation for credit (= principal) losses sustained by the lending institution due to the (inevitable) bankruptcies of some of the borrowers. A financial institution must have cover against the risk of credit losses on lending to SMEs. Sometimes this is done through a separate guarantee or insurance scheme, sometimes via the same aid scheme as finances the interest subsidies. Invariably the financial institution is required to bear a share of the risk.

Credit loss risks associated with loan funds are also handled either directly through the fund, with subsidy reserved for this in the fund itself, or separately.

The direct recipient of the subsidy in interest subsidy schemes is either the borrowing firm or the financial institution. In the first case, the company takes out a bank loan on commercial terms and receives a grant to exactly reduce its interest payments to an agreed level as they fall due. In the second, the financial institution pays out a loan on already “softened” terms to the business and receives a grant at the time of each interest payment to increase the payments to a commercial level. With credit loss compensation, the recipient is always the financial institution, of course. Many permutations of these basic patterns are possible and conceivable.

One such variant is to pay the discounted value of the subsidy to the financial intermediary as soon as it grants the soft loan. (The financial intermediary in some schemes then immediately pays the discounted subsidy on to the borrower.) This method is analogous to the establishment of a fund. It does not occasion a problem of outstanding subsidy payments at the end of the programme and is therefore not considered further here, except with respect to the treatment of eligible expenditure (see point 5)

3. Treatment of loan funds and interest subsidy schemes at programme closure

When the time comes to close the programme, eligibility rule 8 does not require a loan and/or venture capital fund to be wound up with loans immediately repaid and investments cashed in. The outstanding loans and investments can continue until redemption and the fund including the subsidy element, both EU and national (if any), can stay open. The programme is closed on the basis of the cost of the capital invested in or lent out to businesses by the end-date for payments and the entire (EU and national) subsidy element paid into the fund is attributed as eligible expenditure to the programme being closed.

Rule 8 (and rule 9 on guarantee funds) recognizes that the subsidies injected in the fund will not necessarily all have been completely used up at closure and is content to require that capital returning to the fund must be reinvested in SME development in the region. The responsibility for monitoring the re-use requirement is on the Member State.

Interest subsidy schemes are, from an economic point of view, identical in their effect to soft loans delivered through loan funds. They therefore should be treated in essentially the same way as regards

- (a) the attribution of subsidy payments to the programme during which the soft loans are granted;
- (b) the treatment of any subsidy that is surplus to requirements, despite all efforts to estimate requirements precisely and minimize any excess.

A general requirement for closure is the disbursement of all subsidies to the recipients. For loan funds this requirement is met from the moment the loans are granted with the lodging of all the required subsidy in a fund. For interest subsidy

schemes, it is necessary at closure to depart from the pattern of payment of subsidy in line with interest payments and effect the payment of all the remaining subsidy (EU and national) required in a lump sum so the subsidy can be counted as eligible expenditure.

4. Guidance on payment of remaining subsidy in interest subsidy schemes at closure

From the point of view of the managers of such schemes, the following two methods of payment of the remaining subsidy on interest subsidy schemes by the end of the payment period of the programme appear to be most satisfactory:

(a) payment of the capitalized subsidy still required to the borrower as a lump sum grant;

(b) payment of the capitalized subsidy still required into a blocked account held in the name of either (i) the borrower or (ii) the financial institution, from which the subsidy can be drawn down only as required in connection with payments of interest and only in respect of the loan or loans for which it is earmarked.

The Commission will accept both methods but has a definite preference for (b), for two reasons. First, method (b) interferes less with the normal manner of delivery of the subsidy as part of a loan, a delivery method that has certain advantages (continuous bank-client relationship, supervision and assistance of the borrower). Secondly, should the borrower fail after receiving the capitalized subsidy, it will be difficult, without constant monitoring, to recover any of it.

With regard to method (b), payment into a blocked account in the name of the financial institution will normally be preferable on management grounds, because several “interest subsidy accounts” in respect of different loans granted by the bank can be combined in one blocked account. Obviously, too, any element of credit loss compensation can only be paid into an account in the name of the financial institution.

5. Conditions

The remaining required subsidy paid out under both methods is the capitalized sum of discounted interest subsidies (and in the case of (b)(ii) possible credit loss compensation) due until the entire repayment of the loans concerned. Estimates of any credit loss compensation should be based on normal actuarial principles.

In the case of (a), there must be a system for monitoring the borrowers to maximize the possibility of recovery in case they get into difficulties.

In the case of method (b) there must be, in addition to the agreement between the programme authorities and the financial institution on the use of the blocked account, an agreement with the financial institution and with the Commission (in the form at least of an exchange of letters) concerning the return of any unneeded excess subsidy. Such a surplus may arise because of bankruptcies, making further interest subsidies to the failed businesses unnecessary (the businesses will not be paying interest let alone repaying principal), or – if applicable – from overestimates of credit loss compensation requirements (which should, however, be estimated conservatively to

minimize the risk of a surplus). The surplus may, at the option of the Member State, either be returned to the Commission or, as in the case of eligibility rules 8 and 9, re-used for the development of SMEs in the same region.

Loans must have been disbursed and subsidies – both EU and national, if any - paid out at the latest by the time limit for payments under the programme.

During the programme period, payments of subsidy (EU and national) can be claimed as eligible expenditure as and when the subsidies are drawn down. When the subsidies are paid in instalments (the normal case considered here), it is the (annual or more frequent) payments of subsidy to the financial intermediary or the borrower that are eligible expenditure. In the case of a lump-sum payment of the discounted value of the subsidy for the entire loan period to the financial intermediary, however, (see end of point 2 above), the subsidy would be eligible expenditure from the time it was paid.

The state aid rules, including the *de minimis* rule, must be applied.

6. Other methods of ensuring coverage of interest subsidies in Structural Fund programmes

Several methods avoid the problem of the programme end-date with interest subsidy schemes. Member States are, of course, free to continue to use them. Commission services may also, for particular reasons and in particular cases, continue to insist on their use.

Such methods include:

- (a) dividing the subsidy requirements between two consecutive programmes;
- (b) front-loading the interest subsidies to early years of the loan so that all the subsidies can be paid before the end of the payment period for the programme;
- (c) granting loans only in the early years of the programme with the same result as (b);
- (d) taking over the financing of interest subsidies due after programme closure entirely with national funds.

7. Application of the methods set out in para. 4 (a) and (b) in 1994-99 programmes

This guidance note is intended to be of benefit mainly during the current programme period 2000-06. However, the methods set out in para. 4(a) and (b) have been used with the Commission's approval in some 1994-99 (and indeed earlier) programmes. In such cases, closure reports should mention that eligible expenditure for the schemes concerned has been included on the basis of the payment of the remaining subsidies to borrowers or into a blocked account at the end of the period for payments.

Appendix 3

Guidance on deduction of recoveries from next statement of expenditure and payment claim and on completion of appendix on recoveries under Article 8 and Annex II of Regulation (EC) No 438/2001

CDRR/05/0012/01/EN

1. Introduction

In 2003 the Directorates General of the Commission responsible for the Structural Funds reminded national authorities of the obligation to deduct recoveries, together with interest on account of late payment, from the next statement of expenditure and payment claim to the Commission¹⁸ and to provide information on the recoveries in an appendix to the statement of expenditure.¹⁹ The Directorates General informed Member States that from 30 September 2003 onwards payment claims that were not accompanied by the appendix would not be processed. This deadline was extended to 1 January 2004 by a note presented to the Committee for the Development and Conversion of Regions in December 2003²⁰, which also covered some practical matters concerning the appendix.

The requirement to inform the Commission of recoveries deducted from statements of expenditure serves three purposes : to enable the Member State to show that it has fulfilled its obligation to recover amounts unduly paid and account for them to the Commission, to give the Commission the means to check that recoveries have been properly deducted, and to provide a source of data on recoveries effected by Member States which the Commission can use in replying to the European Parliament and the European Court of Auditors, which often question the Commission on Member States' recovery activity to have evidence that they are dealing with irregularities effectively.

This note is intended to clarify some practical questions concerning the deduction of recoveries with interest on account of late payment and completion of the recoveries appendix. It replaces the guidance given on this matter in the note presented to the CDRR in December 2003 which experience shows is incomplete.

2. Legal provisions

Article 8 of Regulation (EC) No 438/2001 provides:

“The managing or paying authority shall keep an account of amounts recoverable from payments of Community assistance already made, and ensure that the amounts are recovered without unjustified delay. After recovery, the paying authority shall repay the irregular payments recovered, together with interest received on account of

---

¹⁸ Or, if the amount recovered is greater than the new expenditure to be declared, to repay the excess Structural Fund amount recovered (with any default interest) to the Commission.

¹⁹ See letter sent to Member States by the Directorate General Regional Policy in the name of all four directorates general on 17 June 2003. The letter was presented to the CDCR under number CDRR/03/0039/00 on 17 July 2003.

²⁰ Note CDRR/03/0065/00.

late payment, by deducting the amounts concerned from its next statement of expenditure and request for payment to the Commission, or, if this is insufficient, by effecting a refund to the Community. The paying authority shall send the Commission once a year, in annex to the fourth quarterly report on irregularities supplied under Regulation (EC) No 1681/94, a statement of the amounts awaiting recovery at that date, classified by the year of initiation of the recovery proceedings.”

In the certificate and statement of expenditure which paying authorities submit to the Structural Funds Directorates General they certify that they have taken into account recoveries effected and revenue received by projects (see model certificate and statement in Annex II to the Regulation). Information is to be given on recoveries in an appendix to the statement of expenditure for which a model listing the information required is provided in Annex II of the Regulation after the model for the certificate and statement of expenditure.

3. Recoveries

3.1. Expenditure which has been declared to the Commission

The obligation to deduct recoveries from the next expenditure declaration and indicate them in the recoveries appendix only applies to recoveries relating to expenditure that has already been declared to the Commission.²¹

3.2. Arising from irregularities

Only recoveries arising from an irregularity within the meaning of Regulation 1681/94, as amended by Regulation (EC) 2035/2005, are to be considered as covered by this obligation and not corrections made because of errors other than irregularities (for example, clerical errors). It should be noted, however, that the obligation concerns recoveries arising from irregularities which have been communicated under Regulation 1681/94, as amended, and those which are exempted from communication for example because they are below the threshold.²²

3.3. Withdrawal of expenditure from the programme

Programme authorities may deal with irregularities either by withdrawing the expenditure affected from the programme, thereby immediately releasing the EU funding for commitment to other operations, or by leaving it for the time being in the programme pending the outcome of recovery proceedings.

In the first case, the withdrawal of an operation or part of it from the programme is not to be treated as a “recovery” and the irregular expenditure is not to be included in the recoveries appendix. Nevertheless, to correct the statement of expenditure it has previously submitted to the Commission the Paying Authority must record the adjustments in its accounts and deduct the expenditure withdrawn from the following

---

²¹ The obligation to report irregularities under Regulation 1681/94, as amended by Regulation (EC) 2035/2005, however, applies even where the expenditure has not yet been declared to the Commission.

²² Raised by Regulation (EC) 2035/2005 to €10 000.

statement of expenditure to the Commission. It must keep records of the withdrawal and deduction in order to maintain the audit trail and to be able to provide the Commission on request with information on such adjustments. The further action of the programme authorities in respect of the withdrawn expenditure is a matter for them. The irregularity and its clearance by withdrawal from the programme must, however, be reported to OLAF except where an exemption applies.

3.4. Recovery from the final beneficiary

Where the irregular expenditure is left in the programme pending the outcome of recovery proceedings, the programme authorities will take action under national law to effect recovery. recovery from the final beneficiary may be achieved by :

- causing him to repay the amount received unduly;
- a set-off, whereby the amount to be recovered is deducted from subsequent payments due to the beneficiary.

In both cases the amounts recovered are to be deducted from the next statement of expenditure and included in the recoveries reported in the recoveries appendix.

3.5. Financial corrections by the Commission

Recoveries from final beneficiaries made following financial correction decisions by the Commission under Article 39(3) of Regulation 1260/1999 are not to be deducted from the expenditure declared nor included in the amounts stated in the recoveries appendix.

3.6. Actual, not pending recoveries

The "recoveries" to be deducted from the statement of expenditure and indicated in the appendix are recoveries actually made since the last statement of expenditure, not recoveries awaited.

No information on pending recoveries is required in connection with statements of expenditure and payment claims to the Commission. This information - in practice, extracts from the "debtors' ledger" maintained by the managing or paying authority - has to be submitted once a year in annex to the irregularities report for the final quarter.²³

4. Amounts to be deducted from statements of expenditure and payment claims and indicated in the appendix

Statements of expenditure have to show the expenditure that is the basis for co-financing. This may be total public expenditure or total eligible costs including private expenditure.²⁴ Recoveries concern public expenditure, but also require

---

²³ Article 8 of Regulation (EC) No 438/2001. This information is used by the Structural Fund directorates general and OLAF in their monitoring of the follow-up of irregularities.

²⁴ Article 29(2) of Regulation 1260/1999.

adjustment of private expenditure declared in the statement of expenditure in the case of the second option.²⁵ Thus:

- In both cases, in the statement of expenditure the entire amount recovered should be deducted from the total public expenditure to be declared, and the Structural Fund and national public funding shares of the recovered amounts from the figures for Structural Fund and national public funding contributions respectively.
- In the second case, i.e. where private expenditure is part of the co-financing base, the private expenditure declared should be corrected in line with the correction of the public funding recovered. This means that in the case of a recovery of 100% of the public funding, the private expenditure for the operation should also be fully deducted; where only part of the public funding has been recovered, the private expenditure previously declared for the project should be corrected *pro rata* to the recoveries of public funding. For example, in the case of an operation financed with 50 EU funding, 25 national public funding and 25 private financing, where only 60 out of the 75 public funding is recovered, 20 and not 25 of the private expenditure would have to be deducted along with 40 of the EU contribution and 20 of the national public contribution. Failure to correct the private expenditure declared would make the total expenditure declared larger than justified, leading to a risk of excess payments of Structural Funds at closure.

In the annual breakdown of expenditure in the statement, the deduction of the recovered amounts should be made from the expenditure declared for the year in which the recovery was entered into the accounts of the paying authority.

The deductions made in the statement of expenditure for withdrawn expenditure should follow the same principles.

Default interest is normally charged if repayments are made after the deadline set in the recovery order. Such interest on account of late payment should be added to the recovered amounts that are deducted from the expenditure declared in the statement of expenditure.

If interest is charged under the Member State's national law on the public funds in the possession of the beneficiary from the date of payment until their recovery, the interest borne by the Structural Fund grant (less default interest, if any) should be used for the purposes of the programme concerned, in the same way as interest earned on the payment on account.²⁶

The amounts to be indicated in the recoveries appendix are the total public funding recovered plus any default interest.

5. Detail of recoveries to be indicated in the appendix

---

²⁵ In some cases, for example for the European Social Fund, recoveries may not concern the Structural Fund contribution and national public funding to the same extent, and as a result the adjustments required to the statement of expenditure may be different from the typical cases illustrated here.

²⁶ Article 32(2), third subparagraph, of Regulation 1260/1999.

Although the information asked for in the model appendix implies that details of individual recoveries must be given, the Structural Funds Directorates General accept for all future statements of expenditure that aggregate figures by measure may be given in the appendix. No details therefore need be given in the appendix of the dates of issue of the recovery orders, the authorities issuing the orders, or the debtors. However, such information must be maintained in the debtors' ledger and at closure a list of cases with the irregularity report reference must be presented.

6. Exchange rate

As with the statements of expenditure themselves which have to reflect any recoveries made, the amounts recovered that are indicated in the appendix should be in Euros.²⁷

In non-Euro-zone countries the exchange rate applied both for the deduction from the statement of expenditure and for the recovery figures given in the appendix should be that applicable when the amounts recovered were recorded in the accounts of the Paying Authority.

7. Adjustments to Member States' practices to conform to this guidance

The Member States should make the necessary adjustments to their national practices to conform to the guidance in the present note by the time of their first expenditure declaration in 2006.

---

²⁷ Regulation 643/2000.